

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
FEN BİLGİSİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

2011-2022 YILLARI ARASINDA ÇEVRE EĞİTİMİ İLE İLGİLİ
YAYIMLANAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nilüfer KARAKOYUN

DANIŞMAN
Prof. Dr. Naim UZUN

AKSARAY, 2022

Aksaray Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü'nün 182308005 numaralı Yüksek Lisans öğrencisi Nilüfer KARAKOYUN tarafından hazırlanan “**2011-2022 YILLARI ARASINDA ÇEVRE EĞİTİMİ İLE İLGİLİ YAYIMLANAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ**” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OYBİRLİĞİ ile Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Naim UZUN

Aksaray Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.....

Üye: Doç. Dr. Mustafa DOĞRU

Akdeniz Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.....

Üye: Doç. Dr. Mustafa KIŞOĞLU

Aksaray Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.....

Tez Savunma Tarihi: 09/09/2022

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

.....

Doç. Dr. Mehmet Ali HINIS

Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, akademik kurallara ve bilimsel etik, ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, çalışmamda kullandığım verilerin orijinallliğini ve her türlü intihalden uzak olduğunu beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

Nilüfer KARAKOYUN

TEŞEKKÜR

İlkokul sıralarından itibaren yüksek lisans eğitimime kadar ulaşmamda emeği geçen tüm öğretmenlerime saygı, sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Çalışmama başladığım ilk andan itibaren değerli bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan, bu yolda ilgisini esirgemeyen kıymetli danışmanım Prof. Dr. Naim UZUN'a sonsuz teşekkürlerimi iletiyorum.

Tüm eğitim hayatımda ilgili, özverili, sabırlı davranıp manevi ve maddi tüm desteklerini daima gösteren annem Tülay Duran'a, babam Tahsin Duran'a, kardeşlerim Enver Duran ve Sedat Duran'a teşekkürlerimi iletiyorum.

Tezimin her aşamasında sevgisini, güvenini ve desteğini daima kalbinde hissettiğim canım dostum Betül Feyza Bozkurt'a gönülden teşekkürlerimi iletiyorum.

Ve her zaman yanımda olan, desteğini hep yanımda hissettiğim ve her konuda bana yardımcı olmaya çalışan değerli eşim Uğur Karakoyun'a teşekkürlerimi sunarım.

Nilüfer KARAKOYUN

AKSARAY, 2022

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
ÇİZELGELER DİZİNİ	v
1.GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Önemi	4
1.2 Araştırmanın Amacı	5
1.3 Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
1.4 Araştırmanın Varsayımları	6
1.5 Tanımlar.....	6
2.KURAMSAL ÇERCEVE	8
2.1 Çevre Nedir?	8
2.2 Çevre Eğitimi Nedir?.....	10
2.3 İlgili Çalışmalar.....	12
3.MATERYAL VE YÖNTEM	19
3.1 Araştırmanın Modeli	19
3.2 Örneklem	20
3.3 Verilerin Toplanması ve Analizi.....	21
3.4 Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışmaları	22
4.BULGULAR.....	23
5. TARTIŞMA VE SONUÇLAR.....	37
5.1 Tartışma ve Sonuç	37
5.2 Öneriler	43
KAYNAKLAR.....	46
EKLER.....	53
EK A.....	53
EK B.....	54
ÖZGEÇMİŞ	72

YÜKSEK LİSANS TEZİ

2011-2022 YILLARI ARASINDA ÇEVRE EĞİTİMİ İLE İLGİLİ YAYIMLANAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Nilüfer KARAKOYUN

**Aksaray Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı
Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı**

Danışman: Prof. Dr. Naim Uzun

ÖZET

Bu çalışma Türkiye’de 2011-2022 yılları arasında çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan lisansüstü tezlerin genel yönelimleri açığa çıkarmak amacıyla yapılmış betimsel bir çalışmadır. Araştırma konusu kapsamında Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanı taranmış ve konu ile ilgili 241 yüksek lisans ve 46 doktora tezin ve 1 adet tıpta uzmanlık tezi çalışma örneklemine dâhil edilmiştir. Örneklem grubuna dâhil edilen yüksek lisans ve doktora tezi çalışmanın yapıldığı yıl, üniversite, ana bilim dalı ve enstitü, araştırma konusu, yazarın cinsiyeti, danışmanın unvanı, örneklem grubu, örneklem sayısı, araştırma yöntemi, çalışmada kullanılan teknik, veri toplama teknikleri, veri toplama aracı, veri çözümleme teknikleri ve anahtar kelimeler açısından incelenmiştir.

Çalışma neticesinde, çevre eğitimi alanında en çok çalışılan konu çevre eğitimi en çok çalışma yapan üniversite Gazi Üniversitesi ve çok bulunan tez türü yüksek lisansdır. Çevre eğitimi alanında en sık tercih edilen yöntem nicel ve en sık tercih edilen model ise tarama model olduğu belirlenmiştir. Çalışma yapanların en çok kadınlar olduğu belirlenirken en çok çalışma yapan danışmanların Prof. Dr. olduğu fark edilmiştir. Çalışma grubu olarak en fazla eğitim fakültesi lisans öğrencileri ve ilköğretim öğrencileri tercih edildiği ve son yıllarda çevre eğitimi konusuyla ilgili çalışmalarda artış olduğu belirlenmiştir. Çalışmada en fazla bilgi toplama aracının Çevresel Tutum Ölçeği olduğu ve veri analiz programlarından SPSS’in en fazla kullanılan program olduğu belirlenmiştir. Kullanılan analizlerden t-testi ve ANOVA, anahtar kelimelerden ise çevre eğitimi ve çevre tutumunun en fazla kullanıldığı belirlenmiştir. Araştırma neticesinde, ulaşılan bulgulara dayanarak yeni yazılacak tezler için ve çevre eğitimi ile ilgili tez yazacak kişilere tavsiyelerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çevre Eğitimi, Literatür Tarama, İçerik Analizi

Mayıs, 2022; 72 sayfa

M.Sc. THESIS

**ANALYSIS OF POSTGRADUATE THESES ON ENVIRONMENTAL
EDUCATION PUBLISHED BETWEEN 2011-2022**

Nilüfer KARAKOYUN

Aksaray University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Department of Mathematics and Science Education

Department of Science Education

Supervisor: Prof. Dr. Naim UZUN

ABSTRACT

This study is a descriptive study conducted to reveal the general tendencies of postgraduate theses on environmental education published between 2011-2022 in Turkey. Within the scope of the research, the database of the National Thesis Center of the Council of Higher Education was scanned and 241 master's and 46 doctoral theses and 1 specialization in medicine were included in the study sample. The master's and doctoral thesis included in the sample group were included in the study year, university, department and institute, research topic, gender of the author, title of the advisor, sample group, number of samples, research method, technique used in the research, data collection techniques and data collection tool analyzed in terms of data analysis techniques and keywords. As a result of the study, the most studied subject in the field of environmental education is "environmental education", the university with the most studies is Gazi University and the most common type of thesis is master's degree. It has been determined that the most quantitative research method in the field of environmental education and the scanning model is used as the research design. While it was determined that the most women were working, the consultants who did the most work were Prof. Dr. has been determined. It has been determined that as the sample group, primary school students and undergraduate students of the faculty of education are mostly studied and there has been an increase in studies on environmental education in recent years. In the study, it was determined that the most data collection tool was Environmental Attitude Scale and SPSS, one of the data analysis programs, was the most used program. It has been determined that t-test and ANOVA are among the analyzes used, and environmental education and environmental attitude are the most used keywords. At the end of the research, based on the findings, suggestions were made to the researchers who will work on the study and on environmental education.

Keywords: Environmental Education, Literature Review, Content Analysis

June, 2022; 72 pages

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 4.1. Çalışmaların Konu Alanlarına Göre Dağılımı	23
Çizelge 4.2. Çalışmaların Üniversitelere Göre Dağılımı	24
Çizelge 4.3. Çalışmaların Enstitüye Göre Dağılımı	25
Çizelge 4.4. Çalışmaların Anabilim Dalına Göre Dağılımı	26
Çizelge 4.5. Çalışmaların Türüne Göre Dağılımı	27
Çizelge 4.6. Çalışmaların Yazarın Cinsiyetine Göre Dağılımı	27
Çizelge 4.7. Çalışmaların Danışman Unvanına Göre Dağılımı	28
Çizelge 4.8. Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı	28
Çizelge 4.9. Çalışmaların Örneklem Grubuna Göre Dağılımı	28
Çizelge 4.10. Çalışmaların Örneklem Sayısına Göre Dağılımı	29
Çizelge 4.11. Çalışmaların Örneklem Belirleme Yöntemine Göre Dağılımı	29
Çizelge 4.12. Çalışmalarda Kullanılan Yönteme Göre Dağılımı	30
Çizelge 4.13. Çalışmalarda Kullanılan Desene Göre Dağılımı	31
Çizelge 4.14. Çalışmaların Veri Toplama Aracına Göre Dağılımı	32
Çizelge 4.15. Çalışmaların Veri Analiz Programına Göre Dağılımı	33
Çizelge 4.16. Çalışmaların Kullanılan Veri Analizlerine Göre Dağılımı	34
Çizelge 4.17. Çalışmaların Kullanılan Anahtar Kelimelere Göre Dağılımı	35

1.GİRİŞ

Çevre “tüm canlıların, her türlü ekonomik, biyolojik, kültürel ve sosyal faaliyetleri geliştirdiği, barınma, beslenme ve üreme gibi ihtiyaçlarını karşılandığı tüm yerler”dir (Yıldız vd., 2002). Diğer bir ifadeyle çevre bir nesnenin performansını etkileyen tüm dış şartlardır (Görmez, 2007).

Keleş ve Hamamcı (1998, s.25) çevreyi, insan faaliyetleri ve canlı varlıklar üzerinde hemen ya da belli bir süre içinde dolaylı ya da dolaysız bir etkide bulunabilecek fiziksel, kimyasal, biyolojik ve toplumsal etkenlerin belirli bir zamandaki toplamı olarak tanımlamaktadır.

Çevre tüm canlı ve cansız varlıkları üzerinde tutan bir bütündür (Yıldız vd., 2008: 14). Çevre, insanların ortak varlığını oluşturan değerler bütünüdür. İnsanoğlu var olduğu andan itibaren çevresiyle bir etkileşim içerisinde. Bu etkileşim yaşamı için gerekli olan ihtiyaçları bünyesinde barındırmaktadır. Fakat canlı varlıkların neden olduğu aşırı tüketim ve yanlış kullanım gibi nedenler çevrenin kendini yenileyebilme özelliğinin deformasyonuna neden olmaktadır (Uçar ve Karakuş, 2017).

Çevreye bu kadar ihtiyacı olan canlıların sorumsuz şekilde davranış göstermeleri çevre için tehdit oluşturmaktadır. Fakat asıl sorun olan, bu zararlı etkiyi fark ettiği halde hala bu etkinin devam etmesine suskun kalmaktır (Bozyiğit ve Karaaslan, 1998).

Dünyanın 4,5 milyar yaşında olduğunu ve 5 milyar yaşının daha kaldığını düşünürsek ne geçmişte ne gelecekte çevreyi tehdit eden unsurlara göz yummanın evrene iyi gelmediğini görüyoruz.

Dünyanın yüzyıllardır makine gibi işlevini sürdüren çevre dengesi artık bu işlevi yerine getiremeyecek şekilde bozulmaya başlamıştır. Çevrenin kendi doğası içinde yaşatamadığı atıklar ve gün geçtikçe daha fazla olmaya başlayan atıklar çevre dengesi için maalesef tehlikeli boyutlara ulaşmıştır. Bununla beraber canlıların çevreyi yağmalaması ve tamamen kendi menfaatleri için hiç düşünmeden kullanmaları günümüzde karşılaştığımız büyük çevre sorunlarının temelini

oluşturmaktadır. Bu sorunlarının nedenlerini ve sonuçlarını ayırt edebilmek, doğayı korumak için gerekli olan motivasyonu arttıracaktır (Erten, 2005).

Çevrenin hızla doğallıktan uzaklaşması ve tüm canlıların sağlığını tehlikeye sokmaya başlamasıyla beraber çevre sorununun araştırılması ve bu büyük sorunun artık ciddiyetini göstermesi çevre sorunlarını gün yüzüne çıkarmıştır. Özer'in (1993) belirttiği üzere çevre sorunları; dünyadaki canlı grubundan olan insanların oluşturduğu yapay çevrenin doğal çevre üzerindeki zararlı faaliyetleri, bu oluşturdukları yapay çevrenin sağlıklı yaşam koşullarına ters düşmesi, doğanın kaynaklarını aşırı ve bilinçsiz olarak tüketme ve de doğal çevrenin böylelikle bozulması ile oluşan sorunlardır (Burhan, 1995, s. 52).

Çevre sorunlarının meydana gelmesinin en önemli nedenleri, doğal dengeyi yok eden ve hiç düşünmeden tüketen canlıların çeşitli hareketleri neden olmuştur (Keleş vd., 2009 s. 159). İnsanlar, yaptıkları birçok davranışla çevrenin habitatını yıpratmakta ve düzenin yok olmasına göz yummaktadır (Özkan, 2018, s. 20).

Çevre sorunu, doğal çevreye canlı etkisiyle ortaya gelen sorunlar ile doğal çevrenin tüm canlılarını ilgilendiren yönleri üzerinde durmaktadır (Demirkaya, 2006). Modern çağ olarak isimlendirilen günümüzde, çevre problemleriyle uğraşmanın artık işin içinden çıkılmaz bir hal alması, toplumların mihenk taşı olan insanların çevreye ve çevre problemlerine karşı umursamazlığı, ilgisizliği, kendi menfaatleri için doğaya zarar verici hareketlerle davranması ile gerekli olan çevre bilgisini alamamasından kaynaklanmaktadır (Ünal vd., 2001).

Çevre sorunlarının insanların ve diğer canlıların yaşamını tehlikeye sokacak boyutlara ulaşması ulusal ve uluslararası alanda çözüm aramak zorunda bırakmıştır. 1972 Stockholm İnsan Çevresi Konferansı sonrasında ülkeler ulusal düzeyde politikalar geliştirmeye başlamıştır. Özellikle Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın öncülüğünde uluslararası düzeyde yapılan çalışmalarda ciddi mesafeler kat edilmiştir.

Bu gelişmeler paralelinde ülkemizde 1982 Anayasası'nda çevre hakkına yer verilmiş ve çevre ile ilgili politikalar geliştirilmeye başlanmıştır. Ülkemizde çevre eğitimi ile

ilgili tartişmalar ise son yirmi yıldır gündemdedir. 1992-1993 eğitim dđneminden başlayarak okullarda evre ile ilgili derslere ağırlık verilmiştir. İlkokullarda evre, Sağlık, Trafik ve Okuma dersi konmuştur. 2022-2023 eğitim đđretim yılında ise evre eğitimi dersinin ismi değiştirilerek evre eğitimi ve İklim değişikliği olmuştur. Dersin mđfredatı Talim ve Terbiye Kurulunun onayından geçti. Bđylece bu ders, 2022-2023 eğitim đđretim yılından itibaren ortaokul 6, 7 veya 8. sınıflarda, haftada 2 ders saati olmak üzere toplam 72 saat seçmeli okutulacak. Liselerde ise “evre ve İnsan” dersi seçmeli ders olarak mđfredata konmuştur.

Yüksek Öğretimde evre eğitimi, evre Mđhendisliđi ve evre Bilimleri bđlümlerinde uzmanlık seviyesinde verilmektedir. Ayrıca evre konusu, disiplinler arası bir bilim dalı olduğundan, Hukuk Bilimleri ve Kamu Yđnetimi gibi bđlümelerde de ders olarak okutulmaktadır.

Bugün, evre problemleri sadece yasalar veya teknolojiyle özöllebilecek bir problem değildir. Çünkü evre problemlerinin asıl nedenini evre eğitimi konularındaki bilgi eksikliği oluşturur (Genç ve Karabal, 2016). evre problemlerinin özölmesi canlıların çevreye göre davranışlarının iyileşmesiyle mümkün olacaktır (Uzun ve Sağlam, 2007). Davranışların değişmesi ise tutum, bilgi ve değer yargılarının değişmesini zorunlu kılar. Çevreye karşı pozitif tutum ve değer yargılarının oluşması ise evre eğitimi ile mümkündür (Erten, 2000). evre eğitiminin temel amacı eğitim ve đđretim sđrecinden geçen bireylerin evre konusunda sorumlu davranışlar sergileyebilmelerine olanak sağlayıcı ve teşvik edici bilgi, beceri ve değer yargıları ile donanmış vatandaşlar olarak yetişmelerine yardımcı olmaktır (DPT, 1994).

Çevreyi tahlil etmede, doğanın ve gezegenimizin bđtönlüđünü algılamada çevresel duyarlılık ve bilinç kazanmada, evre eğitiminin mükemmel derecede önemi vardır. Farklı ölkelerde yapılmakta olan evre eğitiminin birinci amacı kişilerde pozitif davranış ve tutum kazandırmaktır. Tutumlar hem bilgilere, duygulara ve dđřünceye dayalı, hem de bireysel, toplumsal değerlere ve inançlara bağlı olarak gelişirler ve kişiden kişiye değişiklik göstermektedir (Sakallı, 2001).

Okul ikliminde evre konusu içindeki evre problemleriyle alakalı kazanımların bulunması ve đđretmenlerin doğaya karşı dđřünceleri önemlidir. Çünkü yaşadığımız

bölgede bireylerin çevreye yönelik hareketleri ve anlayışları negatiftir (Lynch, 2001). Öğretmenler okul iklimi içinde ve dışında öğrenciler için daima örnek figürdedirler ve doğaya yönelik hal ve davranışları bireylerin düşüncelerine ve davranışlarına dokunabilecek düzeydedir (Yang, 1993).

Lynch (2011) “çoğalan çevre sorunları ve bu sorunları çözme hedefi çevre araştırmacılarının temel gayesi haline gelmiştir ve kişilerde çevreye karşı araştırma isteği uyandırmaya çalışmışlardır” şeklinde ifade etmektedir.

1.1 Araştırmanın Önemi

Yeryüzündeki bütün varlıklar kuşkusuz birbirleriyle iletişim içinde yaşadığı ve aralarında bir çevre dengesi bulunduğu yadsınmaz. Bu dengenin her geçen gün hızla bozulduğunu görmekteyiz. Yerli ve yabancı kaynaklar her geçen yıl daha fazla çevre eğitimi konusunu ele almaktadır. Karadağ (2009)’a göre bir konuda yazılmış olan çalışmaların gözden geçirilmesi o konuda ki tezlerin genel durumu anlatır. Çevre eğitimi ile ilgili kaynaklar bir araya getirilerek daha doğru bir değerlendirme sağlanması, gelecekte yapılacak olan yeni çalışmalara bir başlama noktası olması ve yeni fikirler vermesi nedeni ile önemlidir.

Herhangi bir alanda bir araştırma yapılmak istendiğinde, öncelikle yapılacak ilk iş bu alanda yapılmış daha önceki çalışmaların araştırılmasıdır. Araştırmacılar, alan yazında ne tür çalışmalar yapıldığını ve nelere ihtiyaç olduğunu tespit etmek için öncelikle literatür taramasından faydalanmak zorundadırlar. Günümüzde gelişen teknoloji sayesinde araştırmacılar alan taraması için, veri tabanlarından yardım almaktadır. Veri tabanları geniş bilgi havuzlarıdır ve bu kadar geniş bilgi havuzlarını doğru taramak araştırmacılar için bazı sorunlar oluşturabilir. Bu nedenle herhangi bir alanda yapılmış olan araştırmaların zaman içerisinde incelenip düzenlenerek eğilimlerin belirlenmesi gerekmektedir. (akt, Sözbilir ve Gül, 2014).

Çevre eğitimi alanında çalışma yapacak araştırmacılar için, geniş bir bilgi havuzuna sahip olan literatürün taranıp belirli temalar çerçevesinde bir araya getirilmesi, bu alanda çalışma yapacak araştırmacılara hem yol gösterecek hem de zaman kazandıracaktır. Bu nedenle bu çalışmada çevre eğitimi alanında yapılan ulusal

araştırmaların içerik analizi yapılmıştır (şimşek vd., 2008; Sümer, 2009; şimşek vd., 2009; Geçit ve Kartal, 2010; Keçeli ve Sarıusta, 2014; Turna ve Bolat, 2015; Erol ve Tüzel, 2015; Kozikoğlu ve Senemoğlu, 2015; Gen ve Okur, 2015; Duygulu ve Sezgin, 2015; Yılmaz vd., 2015).

Çalışmada bulunan bulgular ile Türkiye’de evre eğitimi ile ilgili yayımlanan lisansüstü tezlerdeki genel yönelimler belirlenmiş ve diğer araştırmacılara konu ile ilgili bilgiler sunulmuştur. Ayrıca bu çalışmanın sonuçları ile ileride evre eğitimi ile ilgili yazılacak olan lisansüstü tezler için kritik bir görüş sağlanmıştır, tez yazacak araştırmacılara evre eğitimiyle ilgili yazacak oldukları lisansüstü tezlerde hangi yıl, yöntem ve veri analiz yöntemi gibi alanlarda yönelme ya da eksiklik olduğu açıklanmıştır.

Genel bir çerçevede anlatmak istenirse bu araştırma da kazanılan sonuçların;

- 1) evre eğitimi ile ilgili yayımlanan çalışmaların durumuna bakmaya yönelik bir kaynak niteliği,
- 2) evre eğitimi konusuyla ilgili araştırma yapan araştırmacılar için hareket noktası niteliği ve
- 3) evre eğitimi ile ilgili düzenlenen eğitim ve ğretim programları içinde bilgi verici olması yönünde nitelikli potansiyeline sahip olduğu düşünülmektedir (Yılmaz vd. 2015).

1.2 Araştırmanın Amacı

Her alanda olduğu gibi evre eğitimi alanındaki çalışmalarla ilgili içerik analizi çalışmaları yapılmıştır. Ancak çalışılan örneklemin gncelleştirilmesine ve daha kapsamlı araştırılmasına ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Bu amaçla bu çalışmada evre eğitimi ile ilgili 2011-2022 yılları arasında Türkiye’de yayımlanan lisansüstü tezlerin içerik analizi yapılmıştır.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıda sıralanan alt amaçlara yanıt aranacaktır:

evre eğitimiyle ilgili yayımlanan lisansüstü tezlerin

1. Konularına göre dağılımı nasıldır?
2. Üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
3. Anabilim dalı/enstitüye göre dağılımı nasıldır?

4. Tezin türüne göre dağılımı nasıldır?
5. Yazarın cinsiyetine göre dağılımı nasıldır?
6. Danışman unvanına göre dağılımı nasıldır?
7. Yıllara göre dağılımı nasıldır?
8. Örneklem grubuna göre dağılımı nasıldır?
9. Örneklem sayısına göre dağılımı nasıldır?
10. Örneklem belirleme yöntemine göre dağılımı nasıldır?
11. Yönteme göre dağılımı nasıldır?
12. Modele göre dağılımı nasıldır?
13. Veri toplama aracına göre dağılımı nasıldır?
14. Analiz programına göre dağılımı nasıldır?
15. Analizlere göre dağılımı nasıldır?
16. Anahtar kelimelere göre dağılımı nasıldır?

1.3 Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma;

1. Çevre eğitimi alanında, 2011 yılından 2022 yılına kadar yazılan lisansüstü tezler ile kısıtlıdır.
2. YÖK Elektronik Tez Arşivi'nde anahtar kelime “çevre eğitimi” ifadesi bulunan tezlerle sınırlıdır.
3. Veri toplama aracı olarak Yüksek Öğretim Kurumunun (YÖK) Elektronik Tez Arşiviyle (<http://tez.yok.gov.tr/>) kısıtlıdır.
4. YÖK Elektronik Tez Arşivinde görüntülenmeye açık ve izinli olan yüksek lisans tezleri ile sınırlıdır.

1.4 Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada doküman incelenmesi yapılmış olup, 2011 – 2022 yılları arasında yapılmış olan lisansüstü tezlerin sonuçları içtenlikle ve objektif olarak yansıtılmıştır.

1.5 Tanımlar

Çevre: Canlıların karşılıklı etkileşim içinde bulundukları ve yaşamlarını sürdürdükleri yaşam ortamlarına çevre denir.

Çevre Eğitimi: "Kişilerde çevreye duyarlı, çevre bilincinin geliştirildiği, pozitif ve kalıcı davranış değişikliğinin edinilmesi ve tarihi, kültürel, doğal, sosyal ve estetik değerlerin korunması, etkin katılımın sağlanması ve problemlerin çözümünde görev alma" olarak tanımlanmıştır (Çevre Bakanlığı, 1991, s. 27).

Lisansüstü tez: Yüksek lisans ve doktora düzeyinde yazılan ve iddiaya dayanarak bir öneri, fikir ileri sürmeye denir. Lisansüstü tezlere YÖK ulusal tez merkezinden ulaşılabilir (URL-4, 2020).

İçerik analizi: “Kullanılan içerik ile ilgili metinlerden veya farklı anlamlı bilgilerden tekrarlanabilir ve geçerli çıkarımlar yapmak için kullanılan bir araştırma tekniğidir” (Weber, 1990’dan aktaran Keskin, 2014).

2.KURAMSAL ÇERCEVE

2.1 Çevre Nedir?

Çevre sözcüğünün insanlar arasında çok farklı tanımlamaları bulunmaktadır. Bu sözcüğün asıl anlamı evrenseldir. Toplumdan topluma ya da bireyler arasında fark bulunmamasıdır. Çevre dediğimiz şey genel olarak; “yaşayan canlıları ya da canlı gruplarını ömürleri süresince etkileyen canlı ve cansız dış etkenlerin ve faktörlerin bütünüdür” (Yıldız vd., 2008).

Çevre; "canlı sistemleri veya bir canlı takımını ömrü boyunca etkileyen her türlü hayvanlar, bakteriler, mantarlar, bitkiler gibi canlı ve su, sıcaklık, hava akımları, mineraller gibi cansız öğelerin bütünü" diye anlatılmaktadır (Yücel ve Morgil, 1998).

Kocakurt ve Güven (2005) çevre, geniş anlamda ifade etmek gerekirse canlıların yaşadığı ve kesintisiz yararlandığı tüm olgular ile geçmişten günümüze birbiriyle ilişkili tüm öğelerin birleşimidir, diye ifade etmektedir.

Polat (2012) çevreyi, insanoğlunun tüm varlıklarla iletişim halinde kaldığı toplumsal olguları da içine alarak hayatlarını devam ettirdiği tüm ortamlar olarak tanımlamaktadır.

“Çevre, canlının veya canlılar toplumunun hayatı için etkili tüm öğelerin toplamını ifade eden bir terimdir”. İnsan hayatta kalabilmek için dünyanın birbirine bağımlı dengelerinde, birbirine endeksli tüm olguları elinde tutabilir. Bu dengelerin en mühimi insanoğlunun dünyaya adım basmasından beri devam eden, insan ve doğa arasındaki uyumdur. Geçmişten günümüze bu yana doğa ile insan, adeta anahtar kilit uyumunda birbirinin ayrılmaz parçasıdır (Güven ve Aydoğdu, 2012).

Çevre, tüm zamanlarda nefes alan varlıklara ya da bu varlıkların hareketlerine direkt olarak etki eden tüm kuvvetlerin birleşimidir (Sadık ve Sarı, 2010).

Diğer bir tanıma göre ise çevre, ”insanın yaşamsal olaylarını gerçekleştirebildiği tüm ortamlardır” (Demirel vd., 2009).

Tüm tanımlamalar içinde çevreyi açıklayan doğal ve yapay çevre olarak iki tanım bulunmaktadır. Doğal çevre; canlıların var olmasında etkisi olmayan, organik olaylar sayesinde belirmiş, canlı etkisiyle karşı karşıya kalmamış tüm doğal varlıklardır. Yapay çevre; insanların dünyaya geldiğinden bugüne kadar sosyolojik ve mali etkilerin tamamından etkilenecek ve bu süreçte doğal çevreden de faydalanarak canlıların etkisiyle oluşmuş çevre olarak nitelendirilmiştir (Erdoğan ve Özsoy, 2007).

Çevre, nitelik açısından toplumsal ve fiziksel olarak iki kategoride incelenebilir. Fiziksel çevreyi insanın yaşadığı, varlığını, niteliğini ve özelliğini fiziksel olarak algıladığı ortam, toplumsal çevreyi ise insanlar arasında ekonomik, siyasal ve toplumsal sistemler icabı meydana gelen ilişkiler olarak tanımlamak mümkündür (Özsevgeç, 2009).

Çevre kavramı, değişen ve gelişen dünyamız üzerinde canlılar için çevre sorunlarının problem teşkil etmeye başlamasıyla gündeme gelmiştir. Modern çağ denilen günümüzde önemli sorun olarak konuşulmaya başlanan çevre sorunları günler geçtikçe önemini ve etkisini artırmayı sürdürecektir (Karatekin, 2011, s. 9).

Aslında yıllar geçerken yaşamına devam eden, çevre sorunlarının farkına varmayan canlılar en önemlisi insanlar, ben çevreye ne yaparsam yaparım çevre yine kendini düzeltir toparlar düşüncesi nedeniyle çevreye verdiği zararın farkında değildirler. Özellikle insanoğlunun sadece ben çevreyi korusam ne yapabilirim hiç kimse korumuyor ki düşüncesi ve sadece bugününü düşünerek yaşaması çevre sorunlarının en önemlilerindendir.

Çevre sorunlarının engellenebilmesi, çevrenin iyileştirilmesi, güzelleştirilmesi, korunması ve geliştirilmesi için, tüm canlıların çevreye karşı bakış açılarının ve çevre değer yargılarının değerlendirilmesi gerekir. 21. Yüzyılda çevre sorunlarının şuan ki konumuna geldikten sonra tüm insanoğlunun bu sorunlardan haberdar olarak dünyamız için gerekenleri yapmaları gerekir. En önemli yapılması gereken ise çevre duyarlılığı ve bilinci kazanabilecek insanlar yetiştirebilmektir. Bu amaca ulaşmak için yapılması gereken ise tüm problemlerden haberdar ve bu problemlerin çözümünde daima istekli biçimde davranışlar sergileyecek yurttaşlar ortamı var

etmeyi sağlayacak bir çevre eğitimidir. Bu sebeple çevre eğitimi, çevre problemlerini çözümleyebilmek için bir hayli önemlidir (Kavruk, 2002, Akt. Öztürk, 2010, s. 12).

2.2 Çevre Eğitimi Nedir?

Eski yaşamlardan yeni yaşamlara doğru şöyle bir tarihsel geçmişe göz attığımızda ilim ve yenileşen teknoloji insanların hayat kalitesini arttırırken çevrede bulunan çoğu şeyi azaltmaktadır (Yılmaz vd., 2002). Mesela çevreye karşı özen azalırken, lüks villada yaşamak için ağaçları kesme hevesi artmaktadır veya çevreye verilen değer azalırken, sahilde yürürken elindeki çöpu denize fırlatma alışkanlığı artmaktadır.

Ayrıca bireylerde çevrenin hâkimi olma hırsı çoğalırken, doğal ortamlarla oluşan problemler de artmaktadır. Özellikle 20. yüzyılın sonlarına doğru doğaya özen göstermeden gelişen toplumsal sorunlar (fazla kentleşme, köyden kente göç, sanayi vs.) doğada problemlere neden olmuştur. “Çevre sorunları” diye belirtilen problemlere olan önemin artmasına neden olmuştur (Erten, 2005).

Çevre problemlerinin son dönemlerde tüm evrenin gündemine oturmasıyla beraber çevre eğitimi hem toplumsal hem de bireysel bir gereksinim olarak görülmektedir. Çevreyi koruyucu, geliştirici ve çevre kirliliğini yok etme gayretlerinin amacı; kişilerin sağlıklı, huzurlu ve rahat bir ortamda nefes almalarını sağlanmasıdır. Çevre konusunda düzenlenecek tüm etkinliklerde olumlu sonuçlar alınmasını sağlamak için öncelikle yola gençlerle çıkılmalıdır. Gençlere çevreyle ilgili sorunları kavrayabilecek, konuyla ilgili bilgileri analiz edecek ve bu bilgiler doğrultusunda nokta atışı kararlar vermesini sağlayacak çevre eğitiminin verilmesinin önemi tartışılmaz (Güngör, 1995).

Çevre eğitimi; bireyleri çevre alanında bilgilendirmek, bilinçlenmeyi sağlamak ve her daim kalıcı davranış değişikliğini kişilere empoze etmek gayesiyle, toplumun bütün bireylerini ilgilendirmelidir. Çevre eğitiminin esas hedefi eğitim ve öğretim işleyişinden geçmiş olan kişilerin, çevre hususunda sorumlu hareketler göstermelerine imkân sağlayıcı ve teşvik edici bilgi, beceri ve değer yargıları ile yetişmiş bireyler olarak var olmalarını sağlamaktır.

Ülkemizde ise çevre eğitiminin temel gayesi kişilerin çevre hususunda gayretli davranışlar gösterebilmesine yardım edecek ve destekleyecek beceri, değer yargıları ve bilgi ile tamamlanmış kültürlü paydaşlar yetişmesine yardım etmektir (Gökçe vd., 2007).

Çevre eğitimi; dünyadaki tüm insanlarda çevre duygusunun gelişmesi, çevreye itinalı kişiler yetiştirilerek tüm istenilen hal ve hareketlerin kalıcı şekilde oluşmasını ve tarihi geçmişin korunarak çevre ile ilgili etkinliklerde sürekli görev alma olarak tanımlanmaktadır.

Çevre eğitimi canlıların var olduğu doğada dengeli hareket edebileceği tüm becerileri edinmesini ve doğaya uygun davranışlar gösterebilmesini amaçlamaktadır (Demirkaya, 2006).

Çevre bilincinin toplumun tüm alanlarında geliştirilmesi, çevreye yönelik olumlu, kalıcı ve bilinçli davranış değişikliklerinin oluşturulması ile kültürel, doğal, tarihi ve sosyo-estetik tüm değerlerin korunması ve çevre problemlerinin çözümünde aktif görev alma çevre eğitimi olarak tanımlanabilir (Çevre ve Orman Bakanlığı, 2004).

Çevre eğitiminin amacı çevreyi ve doğal çevresel etmenleri kollamaktır. Çevre eğitimi bilgi aktarmayla beraber canlıların davranışlarını düzenlemeyi hedeflemektedir. İstendik davranışları oturtmak ve problemlerin çözümünde kişilerin içinden gelerek çevreyi korumacı davranış kazanmaları çevre eğitiminin birinci gayesidir (Şimşekli, 2004).

Doğanın korunması ilk olarak insanoğlunda çevre duygusu oluşturulması ve oluşan bu duygunun hal ve harekete evrilmesiyle olacaktır. Canlılar kendileri için bu denli önemli olan çevreyi ciddiye alırsa ve önemini fark ederek davranışlarda bulunacak olursa çevre eğitimin hedefine ulaştığı söyleyebilir. Eğitim canlılarda kalıcı ve istendik hareketler oluşturmaktır ve nefes alacağı yeri güzelleştirmek insanoğlunun görevidir. Doğa için eğitim ise canlıların bencil düşüncelerinden ayrılarak çevrenin güzelleşmesi ve geleceği için davranışlarını düzenleme yeteneği oluşturabilmektir (Akkurt, 2007).

Çevre eğitiminin temeli aile ortamında verildiği gibi, çevre eğitimi bilinçlendirilmesi aile de devam eder ve daha sonra eğitim kurumlarında geliştirilerek devam eder (Kayalı, 2010). Çevre eğitimi yaşamın tamamında gereklidir. Sadece dersliklerde veya okul ortamında değil, informal ortamlarda da çevre eğitime ihtiyaç vardır (Ünal, 2011). Ancak bu şekilde dünyamız tüm canlılar için nefes alınabilir bir ortam olur (Ünal vd., 2001). Çevreyi koruyan kişi yine insanoğlu olacaktır ve bunun içinde çevre eğitimi dünyamızın temel taşlarından biridir (Şimşekli, 2005).

2.3 İlgili Çalışmalar

Tatar ve Tatar (2006) çalışmalarında, 2000–2006 yılları arasında 26 hakemli dergide yayınlanmış, toplam 680 makalenin anahtar kelimeleri değişkenine göre incelemiştir. Elde edilen bilgilerin analizi sonucunda; (a) matematik ve fen kazanımlarında konulara özel anahtar kelimelerin nerdeyse tamamının frekansının düşük olduğu, (b) anahtar kelime olarak birçoğunda cümle şeklinde ki yapıların kullanıldığı, (c) ilköğretim düzeyinde fen ve matematik kazanımlarının ortaöğretim ve üniversite düzeyindeki konulara göre daha az işlendiği, (d) araştırmacıların, matematik eğitimde tutum çalışmalarına ve fen eğitiminde kavram yanılgısı daha fazla önem verdiği tespit edilmiştir.

Çalık vd. (2008), 1990-2007 yılları arasında toplamda 17 yılda fen eğitimi ile yazılan lisansüstü tezleri inceleyerek, tezlerin genel yönelimlerini araştırmıştır. Araştırmacılar Proquest, Türkiye’deki her üniversitenin ve YÖK’teki Ulusal Tez Merkezi veri tabanını taramış ve 444 çalışmaya ulaşmışlardır. Çalışmalar araştırma konusu, yıl, örneklem ve yöntem yönünden irdelenmiştir. Tezler incelendikten sonra bakıldığında, en fazla çalışmanın 2006 yılında yazıldığı, yöntem olarak ise en çok kullanılan tarama ve deneysel desen kullanıldığı ve örneklem olarak ise ilköğretim 7. sınıf öğrencileriyle çalışıldığı ifade edilmiştir.

Şimşek vd. (2008), eğitim teknolojisi alanında Türkiye’nin 5 üniversitesinde tamamlanmış doktora tezleri ile ilgili bir çalışma yapmıştır. Çalışmada birçok üniversite kütüphanelerinde tarama yapılmış ve toplamda 64 tane doktora tezine ulaşılmıştır. Çalışmaya alınan birçok boyutta incelenmiştir.

Çalışmalar incelendiğinde, nicelik ve nitelik yönünden üniversiteler arasında derin farklılıklar olduğu belirtilmiştir. İncelenen tezlerde en çok kullanılan yöntemin deneysel desen, en çok tez ise Ankara ve Anadolu Üniversitesinde yazıldığı ve tezlerde ortalama istatistiksel teknikler tercih edildiği belirtilmiştir. Diğer tezlerde ise başlangıç düzeyde istatistiksel teknikler kullanıldığı ve tarama modelleri gerçekleştirildiği görülmüştür. Örneklem grubu olarak ise örgün öğretimde eğitim almış katılımcılar olduğu, veri toplama aracı olarak ise deneysel model araştırmalarından tutum ölçekleri ve başarı testleri olduğu, tarama araştırmalarında ise örnek olay, anket ve içerik çözümlemesinin en sık başvurulan alan olduğu görülmüştür.

İncelenen çalışmalar eğitim teknolojileri alanında ki çalışmalarda Türkiye’de hala birçok konuda eksiklik olduğunu, yazılan çalışmalarda ise iç ve dış geçerlik konusunda önemli problemler olduğunu belirtmiştir.

Tavşancıl (2010), tez formatında raporlaştırılan bu projenin amacı, Türkiye’de devlet üniversiteleri bünyesinde yer alan eğitim bilimleri 20 enstitülerinde 2000-2008 tarihleri arasında yayınlanmış lisansüstü tezlerin bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerine uygunluğu açısından değerlendirmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Lisansüstü tezlerin incelemesinin betimsel ve kategorik içerik çözümlemesi ile yapıldığı bu araştırmada veriler, “İnceleme Formu” ile elde edilmiştir. Araştırmada genellikle nicel ve tarama modelinde araştırma yapıldığı, verilerin evrenden olasılığa dayalı olmayan örnekleme yolu ile oluşturulan çalışma grubu üzerinden toplandığı fark edilmiştir. Ayrıca incelenen yüksek lisans ve doktora tezlerinde genellikle kullanılan tekniklerin t testi, ANOVA ve korelasyon teknikleri olduğuna ulaşılmıştır.

Bacanak vd. (2011), Türkiye’de 2004-2010 yılları arasında elektronik ortamda yayımlanan fen eğitimi alanında 173 makalede tercih edilen yöntemleri irdelemiştir. Çalışmalarda en çok tercih edilen alan taraması yöntemi ve deneysel yöntem olduğu belirtilmiştir. 26 makalede ise yöntemin belirtilmediği fark edilmiştir.

Göktaş vd. (2012), çalışmalarında Türkiye’de 2005-2009 yılları arasında toplamda 4 yılda SSCI ve ULAKBİLİM tarafından yayımlanan eğitim dergilerinden 2115

makaleyi araştırma türüne, yöntemlerine, konu alanları, araştırmalarda kullanılan veri toplama araçları, veri analiz yöntemleri ve örneklem özellikleri açısından araştırmayı amaçlamıştır. Araştırmaya dâhil edilen çalışmaları incelemek için nitel analiz yöntemlerinden içerik analizinden faydalanılmıştır. Çalışmalarda en fazla yöntem olarak nicel tercih edilmiş, veri toplama aracı olarak daha çok anket ve ilgi, tutum, yetenek, kişilik testlerinin, çalışma grubu olarak öğretmenlerin ve lisans düzeyindeki öğrencilerin daha çok olduğu, veri analiz yöntemlerinden frekans/yüzde, t-testinin, örneklem büyüklüğü olarak 31-100 ile 101-300 kişi arasında değişen grupların daha çok tercih edildiği şeklinde istatistikî bilgiler verilmiştir.

Tatlı ve Adıgüzel (2012), çalışmalarında, Türkiye’de 2000-2012 yılları arasında karşılaştırmalı eğitimle ilgili yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerini irdelemiştir. Tezler karşılaştırma yapılan alanlar ve ülkeler, veri toplama teknikleri, yıl ve karşılaştırmalı eğitim yaklaşımlara göre analiz edilmiştir. Çalışmada veriler doküman analizi ile toplanmıştır ve betimsel analizden veri çözümlemede yararlanılmıştır. Araştırma nihayetinde ise veri toplama tekniği olarak doküman analizi, en çok yatay yaklaşıma dayalı karşılaştırmalar olduğu, karşılaştırmalı eğitim tezlerinin ise en fazla yüksek lisans düzeyinde, karşılaştırmaların genelinin ilköğretim alanında olduğu ve AB ülkeleri ile yapıldığı fark edilmiştir.

Doğru vd. (2012), 1990-2009 yılları arasında Türkiye’de fen bilimleri alanında yazılan lisansüstü tezlerinin içerik analizi yapılmıştır. Araştırma nihayetinde; bütün alanlarda 2005-2006 yıllarında fazlalaşma fark edilirken, fen bilimleri alanında materyal gelişimi ve kavram yanılgıları konuları üzerinde durulmuştur. Örneklem incelendiğinde ise; fizik ve biyoloji eğitimde ortaöğretim öğrencileri, fen bilimleri eğitimde ilköğretim öğrencileri, kimya eğitimde ise lisans öğrencileri ile çalışıldığı görülmüştür. Tüm alanlarda veriler test yoluyla toplanmış, en çok tercih edilen desen ise deneysel desendir. Lisansüstü tezlerin analizin sonucunda en fazla ekosistem ve ekoloji, kuvvet ve hareket, atomun yapısı ve elektrik üniteleri ile ilgilenildiği görülmektedir.

Deniş Çeliker ve Uçar (2015), yaptıkları çalışmada, Türkiye’de 2001-2013 yılları arasında fen bilimleri alanında yazılan 216 lisansüstü tezi farklı değişkenler açısından irdelemiştir. Çalışmada doküman analizi kullanılmıştır. Yüksek lisans

tezlerinde birçok ünite kullanılırken, doktora tezlerinde en sık kalıtım ve hücre bölünmesi tercih edildiği görülmüştür. Tüm tezlerde en çok deneysel desen kullanılmıştır. İrdelenen 61 yüksek lisans tezin en çok tercih edilen bağımlı değişkenleri; akademik başarı, kalıcılık düzeyi, fene yönelik tutum, bilimsel süreç becerileri olmuştur. En çok tercih edilen bağımsız değişkenler; hizmet süresi, geleneksel yöntem, cinsiyet, diye belirtilmiştir. Doktora tezlerine bakıldığında ise en çok tercih edilen bağımsız değişkenler; MEB, geleneksel yöntem, fen bilimleri dersi öğretim programı, bağımlı değişkenler ise akademik başarı, bilimsel süreç becerileri olarak yorumlamıştır.

Yılmaz vd. (2015), çalışmalarında Türkiye’de 1992-2011 yılları arasında toplamda 19 yılda çevre eğitimi ile ilgili yazılan lisansüstü tezleri incelemiştir. Toplam 204 adet lisansüstü teze ulaşılmıştır. Bunların 178 tanesi örnekleme dâhil edilmiştir. Tezlerin araştırma konusu, araştırma yöntemi, yıl, örneklem grubu, üniversite, veri toplama teknikleri, veri çözümleme teknikleri, araştırmada kullanılan teknik ve veri toplama aracı açısından incelenmiştir. Tezlerden elde edilen veriler tablolarla sunulmuştur. Çevre eğitimi ile ilgili yazılan lisansüstü tezlerin örneklem grubu incelendiğinde en fazla yükseköğretim ve ilköğretim öğrencilerinin tercih edildiği görülmüştür. Çevre eğitimi ile ilgili yazılan lisansüstü tezlerin en fazla ODTÜ, Marmara Üniversitesi ve Gazi Üniversitesinde yayımlandığı görülmüştür. Çevre eğitimi ile ilgili yazılan lisansüstü tezlerde araştırma konusu olarak en fazla tercih edilen çevre bilgisi, çevre bilinci ve çevreye yönelik tutum olduğu görülmüştür. Çevre eğitimi ile ilgili yazılan lisansüstü tezlerde en sık kullanılan tekniğin işbirlikçi öğrenme olduğu görülmüştür. Çevre eğitimi ile ilgili yazılan lisansüstü tezlerde daha sık kullanılan modelin tarama model olduğu görülmüştür. Çevre eğitimi ile ilgili yazılan lisansüstü tezlerde en sık kullanılan bilgi toplama aracı görüşme olduğu görülmüştür. Çevre eğitimi ile ilgili yazılan lisansüstü tezlerde daha sık kullanılan veri analizin ise betimsel istatistik ve parametrik testler olduğu görülmüştür.

Kahyaoğlu (2016), Türkiye’de 2000-2013 yılları arasında toplamda 13 yılda 34 farklı dergide çevre eğitimi ile ilgili yazılmış 179 makale değerlendirilmiştir. Doküman analizinin yapıldığı çalışmada elde edilen çalışmalar; birden fazla değişken açısından incelenmiştir. Analiz sonucunda araştırmacılar çevre eğitimi alanında en çok kullanılan desenin tarama, yöntem olarak ise nicel yöntemin tercih edildiğini tespit

etmiştir. Veri toplama aracı olarak ise ilgi, anket, yetenek ve tutum testlerinin kullanıldığı, çalışma grubu olarak ise en sık eğitim fakültesi lisans öğrencileri ve ilköğretim öğrencileri üzerinde çalışıldığı belirtilmiştir.

Kula vd. (2016), Eğitim bilimleri dergilerinde (Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Eğitim ve Bilim ve İlköğretim Online E-dergi Eğitim Araştırmaları) 2005-2014 yılları arasında fen bilimleri alanında yazılan 363 makale incelenmiştir. İçerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonunda; makaleler çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir ve en fazla kullanılan yöntemin nicel yöntem, en fazla çalışılan alanın fen bilimleri ve en fazla kullanılan içeriğin öğretim alanında olduğu görülmüştür. Örneklem grubu olarak ise en fazla öğretmen adayları, veri toplama aracı olarak ise anket ve test kullanıldığı fark edilmiştir. En fazla kullanılan modelin ise tarama model olduğu belirtilmiştir.

Özbey ve Şama (2017), çalışmalarında çevre eğitimiyle ilgili 2012-2016 yılları arasında yayımlanmış lisansüstü tezlerin genel yönelimleri araştırılmıştır. Araştırma sonucunda 65 lisansüstü tez incelenmiştir. Doküman analizinin yapıldığı çalışmada elde edilen çalışmalar üniversite, çalışma grubu, araştırma konusu, araştırma yöntemi, veri toplama ve veri analiz tekniği yönünden incelenmiştir. Analizler sonucunda çevre eğitimiyle ilgili yazılan lisansüstü tezlerde en fazla seçilen örneklemün ilköğretim ve ortaöğretim öğrencileri, en çok lisansüstü tezi yayımlayanın ise Gazi Üniversitesi olduğu fark edilmiştir. Araştırma konusu olarak en çok seçilen konunun çevre sorunları ve çevreye yönelik tutum; bilgi toplama aracı olarak en sık seçilen aracın yazılı olduğu; en fazla seçilen araştırma yöntemin ise tarama model olduğu fark edilmiştir. Veri analizinde ise parametrik testlerin ve içerik analizinin daha çok seçildiği görülmüştür.

Özpir ve Mantaş (2018), 2003-2017 seneleri arasında Ulusal ve Uluslararası alanda yazılan okul öncesi fen eğitimi alanında lisansüstü tezleri (N=180) irdelemiştir. İncelenen bu çalışmaların sonucunda; okul öncesi fen eğitimi alanında çalışmalara yönelik eğilimin arttığı, çalışma grubu olarak ise ulusal alanda okul öncesi öğretmenleriyle çalışılırken dünyada ise okul öncesi öğrencileri seçilmektedir. Araştırma yöntemleri kıyaslandığı ise Türkiye’de nicel yöntem kullanılırken dünyada nitel yöntem kullanılmaktadır.

Tercih edilen konulara göz atıldığında Türkiye’de öğretmen eğitimi, dünyada ise kavram öğretimi, STEM gibi alanlarda çalışıldığı görülmüştür. Veri toplama aracı olarak Türkiye’de ve dünyada anket, görüşme ve gözlem aynı oranda tercih edildiği fark edilmiştir.

Özenç ve Özenç (2018), bu araştırmada doküman araştırması yönteminin kullanarak 2002-2018 arasında gerçekleştirilen 140 adet lisansüstü tezi incelenmiştir. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından araştırma sorularına göre hazırlanan “Tez Tarama Formu” ile toplanmıştır. Verilerin frekans ve yüzde hesaplamaları yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; en çok tezin 2010 yılında hazırlandığı, incelenen tezlerin 81’inde araştırma modeli olarak tarama modelinin tercih edildiği, tezlerin nerdeyse yarısı yardımcı doçentlerin danışmanlık yaptığı, tezlerde en çok çalışılan konunun Türkçe öğretimi olduğu, en az çalışılan konulardan birinin ise ilk okuma ve yazma öğretimi olduğu tespit edilmiştir.

Tok ve Cebesoy (2019), çalışmalarında, fen bilimleri öğretmenlerine 2008-2018 yılları arasında yapılan tez araştırmalarının yönelimlerini belirlemek ve içerik analizi yapmayı amaçlamıştır. Araştırmada fen bilimleri öğretmenleri ile ilgili 105 lisansüstü tez incelemişlerdir. Tez çalışmaları; araştırma deseni, tez türü, örneklem, tez yılı, araştırma konuları, sayıtlı/sınırlılık değişkenleri ve veri toplama araçları incelemişlerdir. Sonuçlara göre, en fazla çalışılan tez türünün yüksek lisans olduğu, en fazla tez çalışmasının 2015 ve 2018 yıllarında yazıldığı, çalışma grubu olarak fen bilimleri öğretmenlerinin yanında; okul yöneticileri, öğrenciler, veliler, öğretmen adayları ve öğretim elemanları oluşturmaktadır. Araştırma desenlerinden en sık tercih edilen tarama model ve nicel araştırma olduğu tespit edilmiştir. Çalışılan konularda ise öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi, veri toplama araçlarından nicel tezlerde ölçek kullanımı, nitel tezlerde ise görüşme tekniğinin en fazla kullanıldığı görülmüştür.

Arık (2019), çalışmasında Türkiye’deki lisansüstü tezlerini sürdürülebilir çevre eğitimi bakımından incelemeyi amaçlamıştır. YÖK tez merkezi veri tabanından belirlenen toplam sekiz tez araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırma kategorilerini; tezlere ilişkin bilgiler, örnekleme ilişkin bilgiler, araştırma yöntemine ilişkin bilgiler ve ölçme aracına ilişkin bilgiler oluşturmuştur. Elde edilen araştırmaların analizinde

tematik içerik analizi kullanılmıştır. Sonuç olarak en fazla Adnan Menderes Üniversitesi'nde çalışmanın yapıldığı, örneklem grubunu en fazla öğretmen adaylarının oluşturduğu, İzmir ve Aydın illeri en fazla örneklem seçilen iller olduğu ve tezlerin çoğunluğunda tarama yönteminin kullanıldığı gibi sonuçların ortaya çıktığı görülmüştür.

Köseoğlu ve Eroğlu-Doğan (2020) bu yayında, son yıllarda fen bilimleri öğretmenliği alanında yazılmış tezlerdeki eğilimleri belirleyerek ve gelecekte yapılacak olan çalışmalara kaynak oluşturmayı amaçlamıştır. Bu nedenle, 2010-2017 yılları arasında ülkemizde fen bilimleri öğretmenliği ile ilgili yazılan ve YÖK tez merkezinde yayımlanan 334 lisansüstü tez irdelenmiştir. Bu tezlerde genellikle veri toplama araçlarından nicel ve örnekleme yöntemlerinden ise rastgele örnekleme tercih edildiği görülmüştür.

3.MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmanın bu kısmında araştırma modeli, örneklem, veri toplama süreci ve analizi, geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarından bahsedilmektedir.

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu tez de araştırma modeli olarak nitel yöntem kullanılmış olup ''doküman incelemesi'' yapılmıştır. Nitel araştırma yöntemi Yıldırım ve Şimşek (2008)' e göre gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algı ve durumların kendi ortamlarında gerçekçi ve bütüncül bir bakış açısıyla ortaya konmasında nitel süreçlerin izlendiği araştırma türü olarak isimlendirilmektedir.

Bu çalışmada da yukarıda belirtildiği gibi doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması planlanan durumların hakkında veri toplanmasını sağlayan yazılı kaynakların analizinden meydana gelir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 189). ''Doküman incelemesi, bazı olguların belirli bir zaman dilimindeki durumu veya belirli bir zaman dönemindeki gelişimi ile ilgilidir. Bu haliyle kazanılan bilgiyi bilimsel alana kazandırmasıyla önemli bir amaca yardım eder'' (Best 25 ve Kahn, 2006'dan akt. Keskin 2014). Bu doğrultuda araştırma kapsamında toplanan veriler, dokümanlar içerik analizi ile incelenerek kazanılmıştır.

Yıldırım ve Şimşek (2016: 194-201), doküman incelemesinde kullanılan aşamaları sırasıyla şöyle ifade etmiştir:

1. Dokümanlara ulaşma: Doküman inceleme yönteminde kullanılan ilk basamaktır. Bu aşamada araştırmacı kendine şu soruları sormalıdır: Ne tür dokümana ihtiyaç vardır? Bu dokümanlara nereden ulaşılabilir? Konu içerisinde veri kaynağına bu sorularla ulaşılır. Bu yolla ilk aşama tamamlanır. Bu çalışmada da elde edilen tüm tez çalışmaları oluşturulan ölçütlere göre sorgulanarak çalışmaya dâhil edilmiştir.

2. Özgünlüğü kontrol etme: Doküman inceleme sürecinde ulaşılan dokümanların araştırmacı tarafından özgün olup olmadığı kontrol edilmelidir. Bu durum oldukça önemlidir, çünkü ulaşılan kaynaklar araştırmanın güvenilirliğinde büyük rol oynar. Bu

çalışmada elde edilen tezler anahtar terimlerine göre değerlendirilerek diğer çalışmalardan farklılığı ve özgünlüğü ortaya konulmuştur.

3. Dokümanları anlama: Bu aşamada, araştırmacı ulaştığı kaynaklarla baş başa kalır ve kaynakları sistematik bir şekilde çözümler. Ulaşılan kaynakların en iyi şekilde anlaşılması ve çözümlenmesi araştırmacıya anlatmak istediklerini daha verimli bir şekilde ortaya koyma fırsatı verir. Bu çalışmada araştırmaların sistematik biçimde dağılımı için belli başlı demografik ögeler oluşturulmuştur.

4. Veriyi analiz etme: Doküman inceleme yönteminin en kritik aşamalarından biridir. Çünkü bu aşamanın tamamlanmasıyla elde edilen bulgular araştırmanın sonuçlarına ulaşmayı sağlar. Tek başına bir araştırmanın tamamında doküman inceleme yöntemi kullanılıyorsa ulaşılan veriler burada detaylı bir içerik analizinden geçmelidir. Ayrıca veriyi analiz etme durumu da kendi içerisinde belirli basamaklardan geçerek yapılmaktadır. Bu aşamada, önceki aşamada oluşturulan ölçütlere göre tez çalışmaları kategorize edilmiş ve ilgili çıkarsamalarda bulunmuştur.

5. Veriyi kullanma: Doküman inceleme yönteminin son aşaması olan bu bölümde araştırmacı titizlikle kullandığı kaynakları zarar görmeyecek şekilde düzenlemeli ve atıf yaptığı kurum ya da kişileri özenle seçip prosedürüne uygun şekilde çalışmasında yer vermelidir. Ayrıca araştırmacı bu konuda sürekli kendisini ve çalışmasını sorgulamalıdır. Böylece araştırmacının hata yapma oranı oldukça azalmaktadır. Bu aşamada öne sürülen çıkarsamalar literatürle ilişkilendirilerek araştırmacıya özgü açıklamalar ortaya konulmuştur.

3.2 Örneklem

Araştırma örnekleme amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemi olasılığa bırakılmaksızın araştırma amacı doğrultusunda belirlenen örnekleme çeşididir. Amaçlı örnekleme yöntemi, örneklemin oluşturulma metoduna göre sınıflandırılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Amaçlı örnekleme yöntemi ile incelenen tezlerde erişilen 2011-2022 yılları arasında yayımlanan çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan 288 lisansüstü tezdendir. Araştırmanın doğası doğrultusunda, uygun yayınlara ulaşabilmek ve farklı alanlardaki yayınları

çalışmanın dışında tutabilmek için, amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde araştırmacılar kendilerine yakın ve erişilmesi kolay durumları seçer. Bu örnekleme yöntemi araştırmacılar tarafından pratiklik ve hız kazandırdığı için çok sık tercih edilmektedir. Aynı zamanda maliyeti diğer yöntemlere göre daha azdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Kolay ulaşılabilir örneklemin dezavantajları da vardır. Ancak yapılan çalışmaya daha uygun olduğu için bu yöntem tercih edilmiştir. Araştırmada adı geçen tezlere yalnızca elektronik ortamda erişilmiştir.

3.3 Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada veriler, betimsel analiz yöntemi tercih edilerek analiz edilmiştir. Betimsel analizin, araştırmacıların ilgilenecekleri konular hakkında özet bilgilere ulaşabilmesi için genellikle başvurdukları bir yöntem olarak ifade dilmektedir (Büyüköztürk vd., 2016). Yıldırım ve Şimşek (2008), betimsel analizi; önceden belirlenen duruma bağlı şekilde, nitel verileri incelemek, bulguları isimlendirmek, tanımlanan bulguları yorumlamak şeklinde basamakları içeren bir analiz yaklaşımı olarak belirtmişlerdir.

Araştırmada ulusal alanda çevre eğitimi ile ilgili yazılan lisansüstü tezleri belirlemek için veri tez merkezine “çevre eğitimi” anahtar kelimesi, yıl aralığı olarak ise “2011-2022” yazılarak detaylı arama yapılmıştır. Toplam 288 tez elde edilmiştir.

Literatür derinlemesine incelenerek oluşturulan tez inceleme formu, veri toplama aracı olarak oluşturulmuştur. Tez inceleme formu; çalışmanın konusu, çalışmanın yapıldığı üniversite, ana bilim dalı ve enstitü, yıl, tez türü, çalışmacının cinsiyeti, danışman unvanı, dil, örneklem grubu, örneklem sayısı, örneklem belirleme yöntemi, yöntem, model, desen, veri toplama aracı, analiz programı, analiz ve anahtar kelimeler şeklinde toplamda 18 kısımdan oluşmaktadır. Bu formu araştırmacı özenle hazırlamış ve iki uzmanın düşünceleri alınarak gözden geçirilmiş ve nihai haline karar verilmiştir. Son halini alan tez inceleme formu araştırma kapsamında bulunan tezlere uygulanıp gerekli veriler toplanmıştır. Fakat bazı tezlerde örneklem belirleme yöntemi bilgilerinin yer almadığı görülmüştür. Bu durumda ilgili sütuna “belirtilmemiş” ifadesi ile not düşülmüştür.

Araştırmamızda, değişkenlere ilişkin frekans ve yüzde dağılımına bağlı istatistik değerler görülmektedir. Verilerin analizinde oluşturulan tüm grafikler ve matematiksel işlemler için Microsoft Excel programı tercih edilmiştir.

3.4 Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışmaları

Araştırmalarda, geçerlik ve güvenirlik sağlanması için çalışmanın hangi sebeple yazıldığı, ne gibi sorulara cevap arandığı, araştırmanın önemi ve amacı sade bir dille açıklanmıştır. Araştırmacı tezini yazarken nesnel olmalı, veri seçiminde ve analiz yönteminde dikkatli olmalı, eleştirel bakmalı ve daima objektif olmalıdır (Creswell, 2007).

Veri analizi; verilere ulaşma ve verilerin seçimi ile başlamaktadır. Süreç devam ederken, literatür sürekli kontrol edilerek güncel çalışmalar incelenerek gerekli ilavelerin yer almasına dikkat edilmiştir. Araştırmaya dâhil edilen örnekleme ve çalışmaların sayısı açıkça belirtilmiştir. Bu çalışmada verilerin kolay anlaşılabilmesi ve verilerin karışıklığını azaltmak için tablolarla gösterim sağlanmıştır ve uzman görüşü alınarak geçerliliği sağlanmıştır.

4.BULGULAR

Bulgular, araştırmada ele alınan alt problemlerin sırasına uygun olarak çizelgeler ile düzenlenmiştir.

Çizelge 4.1. Çalışmaların Konu Alanlarına Göre Dağılımı

Çalışmaların Konu Alanlarına Göre Dağılımı	F	%
Çevre Eğitimi	61	21,18
Çevresel Tutum	39	13,54
Çevre Bilinci	30	10,42
Çevre Sorunları	17	5,90
Çevre Okuryazarlığı	16	5,56
Çevre Farkındalığı	6	2,08
Ekolojik ayak izi	6	2,08
Çevre Duyarlılığı	6	2,08
Sürdürülebilir Çevre	5	1,74
Çevre Algısı	5	1,74
Çevre Bilgisi	5	1,74
Diğer*	92	31,94
Toplam	288	100

Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerin çalışılan konulara göre analiz sonuçları incelendiğinde, çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerde 77 farklı araştırma konusu saptanmıştır. Yapılan analiz sonucunda, en sık tercih edilen konuların Çevre Eğitimi (%21,18), Çevresel Tutum (%13,54), Çevre Bilinci (%10,42), Çevre Sorunları (%5,90), Çevre Okuryazarlığı (%5,56), Çevre Farkındalığı, Ekolojik Ayak İzi ve Çevre Duyarlılığı (%2,08), Sürdürülebilir Çevre, Çevre Algısı ve Çevre Bilgisi (%1,74) olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.1).

*Diğer yandan, İklim Değişikliği, Biyoçeşitlilik, Geri Dönüşüm, Küresel Isınma, Çevre Dostu Davranış, Çevre Konuları, Çevresel Risk Algısı ve Sürdürülebilir Kalkınma konularının %1,04 (f=3); Ekolojik Görüş, Çevre Kirliliği, Bitki Tanıma, Çevre Sağlığı, Elektromanyetik Kirlilik, Doğa Algısı, Sürdürülebilir Eğitim ve

Çevreyi Koruma konularının %0,69 (f=2); Yeşil Tüketim, Doğaya Bağlılık, Çevre Kavramları, İnsan ve Çevre İlişkisi, Çevre Sorumlulukları, Işık kirliliği, Biyoçeşitlilik Okuryazarlığı, Deniz Kaplumbağalarının Korunması ve Farkındalığı, Su Sistemi, Vatandaşlık Değerleri, Çevre Kaygısı, İklim Okuryazarlığı, Su Tüketimi, Çevre Mitleri, Atık Pil Toplama, Yeşil Müzeler, Küresel Çevre Sorunları, Çevre Eğitimi Projeleri, Plastik Atıkların Geri Dönüşümü, Fen Günlükleri Tutmanın Başarısı, Geri Dönüşüm Eğitimi, Çevre Vatandaşlık Eğitimi, Biyolojik Çeşitlilik, Çevresel Konuların Öğrenilmesi, Çevreye Zarar, Çevreye Sorumlu Davranış, Çevre Gezileri, Biyoçeşitlilik Farkındalığı, Ekobilimsel Düşünme, Flora Okuryazarlığı, Yeşil Kimya, Doğa Eğitimi, Çevresel Kaygı, Çevre İnançları, Çevre – Enerji, Karbon Ayak İzi, Çevresel Değerler, Biyolojik Zenginliği, Çevre Konusu Görüşleri, Su Kirliliği, Ekoloji, Çevre İletişimi ve Haberciliği, Çevre Eğilimi İnançları, Çevre Eğitimine Yönelik Öz yeterlik, Su Kaynakları, Milli Park, Ağaç Tanıma, Sürdürülebilir Çevre Bilinci ve Nükleer Enerji konularının ise %0,35 (f=1) oranında yer aldığı saptanmıştır.

Çizelge 4.2. Çalışmaların Üniversitelere Göre Dağılımı

Çalışmaların Üniversitelere Göre Dağılımı	f	%
Gazi Üniversitesi	52	18,06
Gazi Osman Paşa Üniversitesi	21	7,29
Hacettepe Üniversitesi	13	4,51
Necmettin Erbakan Üniversitesi	12	4,17
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	11	3,82
Marmara Üniversitesi	11	3,82
Kastamonu Üniversitesi	11	3,82
Akdeniz Üniversitesi	10	3,47
Ömer Halis Demir Üniversitesi	9	3,13
19 Mayıs Üniversitesi	7	2,43
18 Mart Üniversitesi	7	2,43
Karadeniz Teknik	7	2,43
Kocatepe Üniversitesi	6	2,08

Çizelge 4.2 (devam). Çalışmaların Üniversitelere Göre Dağılımı

Fırat Üniversitesi	6	2,08
Dokuz Eylül Üniversitesi	6	2,08
Aksaray Üniversitesi	5	1,74
Pamukkale Üniversitesi	5	1,74
İzzet Baysal Üniversitesi	5	1,74
Diğer*	84	29,16
Toplam	288	100

* %1,39 (f=4): Mersin Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Çukurova üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve İnönü Üniversitesi

%1,04 (f=3): Ahi Evran Üniversitesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve Yüzüncü yıl Üniversitesi

%0,69 (f=2): Dumlupınar Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Bayburt Üniversitesi, Osmangazi Üniversitesi, Yeditepe Üniversitesi, Adıyaman Üniversitesi, Trakya Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi ve Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

%0,35 (f=1): Dicle Üniversitesi, Siirt Üniversitesi, Amasya Üniversitesi, Gümüşhane Üniversitesi, Afyon Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Bartın Üniversitesi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Uşak Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Kilis Üniversitesi, Bülent Ecevit Üniversitesi, Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi, İhsan Doğramacı Üniversitesi ve Trabzon Üniversitesi

Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerin çalışma yapılan üniversitelere göre dağılımı Çizelge 4.2’de verilmiştir. Analiz sonucunda, çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezler en yüksek oranla sırasıyla Gazi Üniversitesi (%18,06), Gazi Osman Paşa Üniversitesi (%7,29), Hacettepe Üniversitesi (%4,51), Necmettin Erbakan Üniversitesi (%4,17), Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Kastamonu Üniversitesi’nde (%3,82) yürütülmüştür.

Çizelge 4.3. Çalışmaların Enstitüye Göre Dağılımı

Çalışmaların Enstitüye Göre Dağılımı	f	%
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	196	68,05
Sosyal Bilimler Enstitüsü	54	18,75
Fen Bilimleri Enstitüsü	24	8,33
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	12	4,17
Tıp Fakültesi	1	0,35
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	1	0,35
Toplam	288	100

Çevre eğitimiyle ilgili yayımlanan tezlerin enstitüye göre dağılımının verildiği Çizelge 4.3'e göre, tezlerin %68,06'sının Eğitim Bilimleri Enstitüsü, %18,75'inin Sosyal Bilimler Enstitüsü, %8,33'ünün Fen Bilimleri Enstitüsü ve %4,17'sinin ise Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'ne bağlı olarak gerçekleştirildiği saptanmıştır.

Çizelge 4.4. Çalışmaların Anabilim Dalına Göre Dağılımı

Çalışmaların Ana Bilim Dalına Göre Dağılımı	f	%
İlköğretim Anabilim Dalı	134	46,53
Matematik ve Fen Bilimleri Anabilim Dalı	84	29,17
Temel Eğitim Anabilim Dalı	14	4,86
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı	14	4,86
Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı	10	3,47
Çevre Bilimleri Anabilim Dalı	4	1,39
Kamu Yönetimi Anabilim Dalı	3	1,04
Güzel Sanatlar Anabilim Dalı	3	1,04
Diğer*	22	7,64
Toplam	288	100

* %0,69 (f=2): Çocuk Gelişimi Eğitimi Anabilim Dalı, İşletme Anabilim Dalı, Afet Yönetimi Anabilim Dalı, Biyoloji Eğitimi Anabilim Dalı, Yaşam Boyu Öğrenme Anabilim Dalı

* %0,35 (f=1): Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Çevre Mühendisliği Anabilim Dalı, Genel Gazetecilik Anabilim Dalı, Felsefe

ve Din Bilimi Anabilim Dalı, Kimya Öğretimi Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Anabilim Dalı, Amme İdaresi Anabilim Dalı, Enformatik Anabilim Dalı, Arkeoloji Anabilim Dalı, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı

Çizelge 4.4 incelendiğinde, çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerin yarıya yakınının (%46,53) İlköğretim Anabilim Dalı'nda, %29,17'sinin ise Matematik ve Fen Bilimleri Anabilim Dalı'nda yürütüldüğü görülmektedir. Temel Eğitim Anabilim Dalı ile Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nın oranı ise ayrı ayrı %4,86, Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı'nın oranı %3,47, Çevre Bilimleri Anabilim Dalı'nın oranı %1,39, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı ile Güzel Sanatlar Anabilim Dalı'nın oranı ise %1,04'tür.

Çizelge 4.5. Çalışmaların Türüne Göre Dağılımı

Çalışmaların Türüne Göre Dağılımı	f	%
Yüksek Lisans	241	83,68
Doktora	46	15,97
Tıpta Uzmanlık	1	0,35
Toplam	288	100

Çizelge 4.5'e bakıldığında, çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerin %83,68'inin yüksek lisans, %15,97'sinin doktora ve %0,35'inin ise Tıpta Uzmanlık türünde olduğu anlaşılmaktadır.

Çizelge 4.6. Çalışmaların Yazarın Cinsiyetine Göre Dağılımı

Çalışmanın Yazarın Türüne Göre Dağılımı	f	%
Kadın	187	64,93
Erkek	101	35,07
Toplam	288	100

Çevre eğitimi ile ilgili çalışmaların yazarın cinsiyetine göre dağılımı Çizelge 4.6'da verilmiştir. Analiz sonucunda çalışmalarda kadın yazarların (%64,93) erkek yazarlardan (%35,07) daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 4.7. Çalışmaların Danışman Unvanına Göre Dağılımı

Çalışmaların Danışman Unvanına Göre Dağılımı	f	%
Prof. Dr	111	38,54
Doç. Dr	89	30,90
Dr. Öğr. Üyesi	88	30,56
Toplam	288	100

Çevre eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların danışman unvanına göre dağılımına bakıldığında, %38,54'ünün Prof.Dr., %30,90'ının Doç. Dr. ve %30,56'sının ise Dr. Öğr.Üyesi olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.7).

Çizelge 4.8. Çalışmanın Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
f	24	28	19	18	23	29	21	38	46	35	6	1*
%	8,33	9,72	6,60	6,25	7,99	10,07	7,29	13,20	15,97	12,15	2,08	0,35

* Araştırmanın yapıldığı tarih itibariyle 2022 yılında Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanında kayıtlı tez sayısıdır.

Çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerin yıllara göre dağılımı Çizelge 4.8'de verilmiştir. Analiz sonucunda en fazla çalışmanın sırasıyla 2019 (%15,97; f=46), 2018 (%13,20; f=38) ve 2020 (%12,15; f=35) yıllarında yapıldığı tespit edilmiştir.

Çizelge 4.9. Çalışmanın Örneklem Grubuna Göre Dağılımı

Çalışmaların Örneklem Grubuna Göre Dağılımı	f	%
İlköğretim Öğrencileri	130	45,14
Öğretmen Adayları	64	22,22
Öğretmen	36	12,50
Lise Öğrencileri	19	6,60
Okul Öncesi Öğrencileri	17	5,90
Lisans Öğrencileri	11	3,82

Çizelge 4.9 (devam). Çalışmanın Örneklem Grubuna Göre Dağılımı

Yöre Halkı	3	1,04
Doküman	3	1,04
Veli	2	0,69
THY Görevlileri	1	0,35
Öğretim Üyesi	1	0,35
Meclis Üyeleri	1	0,35
Toplam	288	100

Çevre eğitimi ile ilgili çalışmaların örneklem grubuna göre dağılımı incelendiğinde, en fazla çalışılan örneklemelerin sırasıyla ilköğretim öğrencileri (%45,14; f=130), öğretmen adayları (%22,22; f=64) ve öğretmen (%12,50; f=36) olduğu görülmektedir (Çizelge 4.9).

Çizelge 4.10. Çalışmaların Örneklem Sayısına Göre Dağılımı

Çalışmaların Örneklem Sayısına Göre Dağılımı	f	%
0-50 arasında	84	29,17
51-100 arasında	58	20,14
101-150 arasında	21	7,29
151-200 arasında	14	4,86
200 ve üstü	111	38,54
Toplam	288	100

Çevre eğitimi ile ilgili çalışmaların örneklem sayısına göre dağılımı Çizelge 4.10'da verilmiştir. Analiz sonucunda çalışmaların en fazla 200 ve üstü örneklem sayısı (%38,54; f=111) ile çalışıldığı tespit edilmiştir.

Çizelge 4.11. Çalışmaların Örneklem Belirleme Yöntemine Göre Dağılımı

Çalışmaların Örneklem Belirleme Yöntemine Göre Dağılımı	f	%
Belirtilmemiş	172	59,72
Kolay Ulaşılabilir/Uygun Örnekleme	44	15,28

Çizelge 4.11 (devam). Çalışmaların Örneklem Belirleme Yöntemine Göre Dağılımı

Amaçlı Örnekleme/Kasıtlı Örnekleme	34	11,81
Ölçüt Örnekleme	18	6,25
Basit Seçkisiz Örnekleme /Tesadüfi Örnekleme/Yansız Atama/Rastgele Örnekleme	16	5,56
Küme Örnekleme	4	1,38
Toplam	288	100

Çizelge 4.11'e göre, çevre eğitimi ile ilgili çalışmaların örneklem belirleme yöntemine göre dağılımı gözden geçirildiğinde, çalışmaların yarısından fazlasında (%59,72; f=172) örneklem belirleme yöntemi belirtilmediği tespit edilmiştir. Diğer yandan, çalışmaların %15,28'inin "Kolay Ulaşılabilir/Uygun Örnekleme", %11,81'inin "Amaçlı Örnekleme/Kasıtlı Örnekleme", %6,25'inin "Ölçüt Örnekleme", %5,56'sının "Basit Seçkisiz Örnekleme/Tesadüfi Örnekleme/Yansız Atama/Rastgele Örnekleme" ve %1,38'inin ise "Küme Örnekleme" kullanılarak gerçekleştirildiği saptanmıştır.

Çizelge 4.12. Çalışmalarda Kullanılan Yönteme Göre Dağılımı

Çalışmaların Kullanılan Yönteme Göre Dağılımı	f	%
Nicel	188	65,28
Nitel	59	20,49
Karma	41	14,23
Toplam	288	100

Çevre eğitimi ile ilgili çalışmaların kullanılan yönteme göre dağılımı dikkate alındığında, çalışmalarda %65,28'inin nicel, %20,49'unun nitel ve %14,24'ünün ise karma yöntem kullanıldığı tespit edilmiştir (Çizelge 4.12).

Çizelge 4.13. Çalışmalarda Kullanılan Desene Göre Dağılımı

Araştırma Yöntemleri	Araştırma Deseni	f	%
Nicel	Tam Deneysel	43	14,93
	Yarım Deneysel	29	10,07
	Zayıf Deneysel	-	
	Tek Deneysel	-	
	Betimsel	23	7,98
	İlişkisel	10	3,47
Nitel	Tarama	112	38,89
	Alan yazın	35	12,15
	Kavram analizi	-	
	Meta analiz	12	4,17
	Örnek Olay	-	
	Olgu bilim analizi	15	5,21
Karma	Eleştirel çalışma	-	
	Kuram oluşturma	-	
	Açıklayıcı	8	2,78
	Keşfedici	-	
	Çeşitlenme	1	0,35
Toplam		288	100

Çevre eğitimi ile ilgili çalışmaların modele göre dağılımı Çizelge 4.13’de verilmiştir. Analiz sonucunda, nicel araştırmaların tüm çalışmaların %25’ini oluşturduğu, deneysel modellerde en sık tam deneysel desen (%14,93; f=43), deneysel olmayan modellerde ise tarama deseninin en sık kullanıldığı (%38,89; f=112) tespit edilmiştir. Nitel araştırmalar ise tüm çalışmaların %21,53’ini oluştururken; %12,15’i alan yazın, %4,17’si meta analiz ve %5,21’i ise olgu bilim analizi desenidir. Karma araştırmalar ise en az kısmı oluşturmaktadır (%3,13; f=9).

Çizelge 4.14. Çalışmaların Veri Toplama Aracına Göre Dağılımı

Çalışmaların Veri Toplama Aracına Göre Dağılımı	f	%
Çevresel Tutum Ölçeği	84	25
Çevre Bilgisi Testi (Çevre Başarı Testi)	53	15,77
Görüşme	35	10,42
Çevresel Davranış Ölçeği	25	7,44
Çevre Bilinci Ölçeği	20	5,95
Çevre Okuryazarlığı Ölçeği	11	3,27
Çevre Farkındalık Ölçeği	7	2,08
Çevre Eğitimi Öz-yeterlilik Ölçeği	5	1,49
Gözlem	5	1,49
Çevreye Duyarlık Ölçeği	4	1,19
Ekolojik Ayak İzi Farkındalık Ölçeği	4	1,19
Sürdürülebilir Çevre Bilinci Ölçeği	3	0,89
Diğer*	80	23,81
Toplam	336	100

* %0,60 (f=2): Bitki Tanıma Testi, Çevre Eğitimi Farkındalık Ölçeği, Çevre Eğitimi Testi, Çevre Etiği Formu, Çevre İlgi Ölçeği, Çevre Kavram Ölçeği, Çevre Sorunları Bilgi Testi, Çevre ve İnsan Ünitesi Başarı Testi, Çevresel Risk Algı Ölçeği, Çevresel Sorumlu Vatandaşlar Davranışlar Ölçeği, Deniz Kaplumbağaları Farkındalık Ölçeği, Çevresel Duyuşsal Eğilim Ölçeği, Eko-bilimsel Düşünme Alışkanlık Ölçeği, Ekolojik Ayak İzi Hesaplama Anketi, Elektromanyetik Kirliliğine İlişkin Farkındalık Ölçeği, Geri Dönüşüm Duyarlılık Ölçeği, Sürdürülebilir Çevreye Yönelik Başarı Testi, Sürdürülebilir Çevreye Yönelik Tutum Ölçeği, Yeni Çevresel Paradigma Ölçeği, Çevresel Değerler Ölçeği

%0,30 (f=1): Ağaç Tanı Testi, Bilgi, Çevre, Öğrenme ve Çevre Eğitimi İle İlgili Düşünceler Ölçeği, Bilimsel Alan Gezisi Ölçeği, Bilimsel Süreç Becerileri Testi, Biyoçeşitlilik Okuryazarlığı Ölçeği, Biyoçeşitlilik Başarı Ölçeği, Biyoçeşitlilik Tutum ve Düşünceler Ölçeği, Çevre Dostu Davranış Ölçeği, Çevre Eğitimde Eleştirel Düşünme Testi, Çevre Eğitimine Yönelik Öz-yeterlilik Algısı Ölçeği, Çevre

Görüş Ölçeği, Çevre İnanç Ölçeği, Çevre Kaygı Ölçeği, Çevre Kimliği Ölçeği, Çevre Kirliliği Farkındalığı Formu, Çevre Ön Bilgi Testi, Çevre Risk Algı Ölçeği, Çevre Sorunlarına Yönelik Etik Yaklaşım Ölçeği, Çevre Sorunlarına Yönelik Görüşler Ölçeği, Çevresel Vatandaşlık Düzeyi Aracı, Doğa Sevgisi Ölçeği, Doğaya Bağlılık Ölçeği, Ekosistem Başarı Testi, Geri Dönüşüm Bilgi Testi, Geri Dönüşüm Farkındalık Ölçeği, Geri Dönüşüm Kontrol Listesi, İnsan ve Çevre İlişkisi Farkındalık Testi, Karbon Ayakizi Bilgi Testi, Kavram Haritası, Korozyon Bilgi Testi, Küresel Çevre Sorunlarına Algı Envanteri, Küresel İklim Değişikliği Başarı Testi, Çevre Materyal Değerlendirme Formu, Rubrik, Sürdürülebilir Çevreye Yönelik Davranış Ölçeği, Sürdürülebilir Kalkınma Başarı Testi, Tatlı Su Kaynaklarının Azalmasına ve Korunmasına İlişkin Öğrenci Görüşleri Anketi, Video Kaydı, Yansıma Yazısı, Yeşil Tüketim Farkındalık Ölçeği

Çevre eğitimi ile ilgili çalışmaların veri toplama aracına göre dağılımı dikkate alındığında, çalışmalarda en fazla Çevresel Tutum Ölçeğinin kullanıldığı tespit edilmiştir (%25; f=84). Ayrıca çalışmalarda %15,77 oranında Çevre Bilgisi Testi (Çevre Başarı Testi), %10,42 oranında görüşme, %7,44 oranında Çevresel Davranış Ölçeği, %5,95 oranında Çevre Bilinci Ölçeği, %3,27 oranında Çevre Okuryazarlığı Ölçeği, %2,08 oranında Çevre Farkındalık Ölçeği ve % 1,49 oranında Çevre Eğitimi Öz-yeterlilik Ölçeği ve Gözlem, %1,9 oranında Çevreye Duyarlık Ölçeği ve Ekolojik Ayak İzi Farkındalık Ölçeği, %0,89 oranında ise Sürdürülebilir Çevre Bilinci Ölçeği kullanılmıştır (Çizelge 4.14).

Çizelge 4.15. Çalışmaların Veri Analiz Programına Göre Dağılımı

Çalışmaların Kullanılan Analiz Programına Göre Dağılımı	f	%
SSPS	247	85,77
EXCEL	22	7,64
LISREL	6	2,08
ITEMAN	4	1,39
NVIVO	3	1,04
IPMMAXQDA PRO 20	2	0,69

Çizelge 4.15 (devam). Çalışmaların Veri Analiz Programına Göre Dağılımı

AMOS	2	0,69
LERTAP	1	0,35
IPM	1	0,35
Toplam	288	100

Çevre eğitimi ile ilgili çalışmaların kullanılan analiz programına göre dağılımı incelendiğinde, çalışmalarda en sık ‘SPSS’ programı kullanıldığı tespit edilmiştir (%85,76; f=247). Diğer yandan, çalışmalarda en sık sırasıyla Excel (%7,64; f=22), LISREL (%2,08; f=6) ve ITEMAN (%1,39; f=4) kullanılmıştır (Çizelge 4.15).

Çizelge 4.16. Çalışmaların Kullanılan Veri Analizlerine Göre Dağılımı

Veri analizi yöntem ve teknikleri		Veri Analizi	f	%
Nicel	Betimsel	Frekans/Yüzde	28	5,86
		Aritmetik ortalama/Standart sapma	9	1,88
	Kestirimsel	t-testi	144	30,13
		ANOVA	92	19,25
		ANCOVA	9	1,88
		Korelasyon analizi	9	1,88
		Mann Whitney U testi	48	10,04
		Kruskal-Wallis H testi	32	6,69
		Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi	21	4,39
		Faktör analizi	6	1,26
		Regresyon	5	1,05
Nitel	Nitel	İçerik Analizi	68	14,23
		Doküman Analizi	7	1,46
		Toplam	478	100

Çevre eğitimi ile ilgili çalışmaların kullanılan analizlere göre dağılımı Çizelge 4.16’da verilmiştir. Analiz sonucuna göre, çalışmalarda nicel çalışmalarda en fazla sırasıyla parametrik testlerden t-testi (%30,13; f=144) ve tek yönlü varyans analizi (%19,25; f=92), parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U Testi (%10,04;

f=48) ve Kruskal-Wallis H Testi (%6,69; f= 32); nitel çalışmalarda ise %14,23 oranla İçerik Analizi ve %1,46 oranla da Doküman Analizi yapıldığı tespit edilmiştir.

Çizelge 4.17. Çalışmaların Kullanılan Anahtar Kelimelere Göre Dağılımı

En Sık Kullanılan Anahtar Kelimeler (İlk 20 Tane)	f	%
Çevre Eğitimi	184	35,66
Çevre Tutumu	56	10,85
Çevre	51	9,88
Çevre Bilinci	37	7,17
Çevre Bilgi	29	5,62
Çevre Sorunları	26	5,03
Öğretmen Adayları	21	4,07
Çevre Davranış	16	3,10
Çevre Okuryazarlığı	15	2,90
Okul Öncesi	15	2,90
Çevre Farkındalığı	10	1,94
Sürdürülebilirlik	10	1,94
Fen Bilimleri	9	1,74
Biyoçeşitlilik	7	1,36
Çevre Duyarlılığı	7	1,36
Geri Dönüşüm	7	1,36

* Anahtar kelimeler tezlerde yer aldığı haliyle listelenmiştir.

Çevre eğitimi ile ilgili çalışmaların kullanılan anahtar kelimelere göre dağılımı incelendiğinde, çalışmalarda en sık “çevre eğitimi” anahtar kelimesinin kullanıldığı tespit edilmiştir (%35,66; f=184). Bunun yanında, %10,85 oranla çevre tutumu, %9,88 oranla çevre, %7,17 oranla çevre bilinci, %5,62 oranla çevre bilinci, 5,04 oranla çevre sorunları ve 4,07 oranla öğretmen adayları, %3,10 oranla çevre

davranış, %2,91 oranla çevre okuryazarlığı ve okul öncesi, %1,94 oranla çevre farkındalığı ve sürdürülebilirlik anahtar kelimeleri kullanılmıştır (Çizelge 4.17).

5. TARTIŞMA VE SONUÇLAR

5.1 Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde 2011-2022 yılları arasında YÖK Tez Merkezinde yer alan çevre eğitimi alanında yayımlanmış tezlerin bulgularına ait sonuçlara yer verilmektedir. Bulgulardan elde edilen sonuçlar benzer araştırmalarla karşılaştırılarak çevre eğitimi alanında yayımlanmış çalışmalarının genele eğilimleri, trendleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bölüm sonunda alanda çalışan araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

Çevre eğitimi ile ilgili 2011-2022 yılları arasında yazılan lisansüstü tezlerin çalışılan konulara göre analiz sonuçları incelendiğinde, çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan lisansüstü tezlerde 77 farklı araştırma konusu saptanmıştır. Yapılan analiz sonucunda, en çok tercih edilen konuların Çevre Eğitimi (%21,18), Çevresel Tutum (%13,54), Çevre Bilinci (%10,42), Çevre Sorunları (%5,90), Çevre Okuryazarlığı (%5,56), Çevre Farkındalığı, Ekolojik Ayak İzi ve Çevre Duyarlılığı (%2,08), Sürdürülebilir Çevre, Çevre Algısı ve Çevre Bilgisi (%1,74) olduğu tespit edilmiştir.

Yılmaz vd. (2015)'nin tamamlamış olduğu lisansüstü tez ile benzer tablolar görülmüş ve çevre eğitimi alanında yazılan lisansüstü tez konuları irdelendiğinde çalışmacıların birçoğu tekrardan çevre bilinci, çevre okuryazarlığı, çevresel tutum ve çevresel davranış gibi konular üzerinde durmuştur. Tezler incelendiğinde sürdürülebilirlik, nükleer enerji, ekoloji, doğa algısı ve karbon ayak izi gibi konularla ilgili çalışmaların sayıca çok az olduğu fark edilmiştir.

Araştırmacıların araştırma konusu olarak sosyo-kültürel olayları ve davranış değişikliği çalışmalarını neredeyse tercih etmemiş olmalarıdır. Çevre eğitiminde durum çalışmaları sayısı oldukça çoktur. Buna rağmen yansıtılan durumlardaki olumsuzlukları değiştirme amaçlı, çözüme odaklanan çalışmaların sayısının az olduğu görülmektedir. Çevre eğitimi alanında eksik kalan araştırma konuları, sorunları yansıtmaktan ziyade, çözüm üreten, bireylerde kalıcı davranış değişiklikleri hedefleyen çalışmalardır. Özellikle davranış değişikliği çalışmaları, hem örnekleme kolay ulaşılabilme ve takip etme sıkıntısının olması hem de sonuçların elde edilmesinin zaman alması nedeniyle tercih edilmiyor olabilir.

Çevre eğitimi ile ilgili 2011-2022 yılları arasında yayımlanan lisansüstü çalışmaların yapıldığı üniversiteye göre incelendiğinde, çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezler en yüksek oranla sırasıyla Gazi Üniversitesi (%18,06), Gazi Osman Paşa Üniversitesi (%7,29), Hacettepe Üniversitesi (%4,51), Necmettin Erbakan Üniversitesi (%4,17), Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Marmara Üniversitesi ve Kastamonu Üniversitesi'nde (%3,82) yürütülmüştür.

Analiz sonuçlarına bakıldığında bu üniversitelerde en çok araştırma yapılmasının sebebi köklü üniversiteler olması ve çevre eğitimi çalışmalarına olanak sağlayabilmeleri söylenebilir.

Çayır ve Uzun'un (2016) araştırması bu bulgu ile tutarlılık göstermektedir. Çevre eğitimi çalışmalarının anahtar kelimelere göre analizini yapan çalışmada (Çayır ve Uzun, 2016), en fazla çevre eğitimi çalışmasının Gazi Üniversitesi'nde yayınlandığı ifade edilmiştir.

Çevre eğitimiyle ilgili 2011-2022 yılları arasında yayımlanan lisansüstü tezlerin enstitüye göre dağılımına incelendiğinde; tezlerin %68,06'sının Eğitim Bilimleri Enstitüsü, %18,75'inin Sosyal Bilimler Enstitüsü, %8,33'ünün Fen Bilimleri Enstitüsü ve %4,17'sinin ise Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'ne bağlı olarak gerçekleştirildiği saptanmıştır.

Çevre eğitimiyle ilgili 2011-2022 yılları arasında yayımlanan lisansüstü Anabilim Dalı'na göre incelendiğinde; tezlerin yarıya yakınının (%46,53) İlköğretim Anabilim Dalı'nda, %29,17'sinin ise Matematik ve Fen Bilimleri Anabilim Dalı'nda yürütüldüğü görülmektedir. Temel Eğitim Anabilim Dalı ile Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nın oranı ise ayrı ayrı %4,86, Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı'nın oranı %3,47, Çevre Bilimleri Anabilim Dalı'nın oranı %1,39, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı ile Güzel Sanatlar Anabilim Dalı'nın oranı ise %1,04'tür. Bunun nedeni, çalışmaların genelinin eğitim fakültesinde çalışıldığı şeklinde yorumlanabilir.

Çevre eğitimiyle ilgili 2011-2022 yılları arasında yayımlanan lisansüstü tez türüne göre incelendiğinde, çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan tezlerin %83,68'inin yüksek

lisans, %15,97'sinin doktora ve %0,35'inin ise Tıpta Uzmanlık türünde olduğu anlaşılmaktadır.

Yapılan lisansüstü çalışmalarda yüksek lisans çalışmalarının doktora çalışmalarına oranla daha fazla çalışılmasının nedeni, Albayrak & Çiltaş'a (2017) göre doktora tezini yüksek lisans tezine kıyaslarsak doktora tezinin yazımının daha meşakkatli oluşu ve Türkiye'de doktora yapan öğrenci sayısının yüksek lisans yapan öğrenci sayısına oranla daha az olmasından kaynaklanabilir diye düşünülmektedir.

Türkiye'de doktora yapan öğrenci sayısının sayıca az olması ve çevre eğitimiyle ilgili 2011-2022 yılları arasında yayımlanan lisansüstü tezlerin yazarın cinsiyetine göre incelendiğinde, çalışmalarda kadın yazarların (%64,93) erkek yazarlardan (%35,07) daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Çevre eğitimiyle ilgili 2011-2022 yılları arasında yayımlanan lisansüstü tezlerin danışman unvanına göre incelendiğinde, %38,54'ünün Prof. Dr., %30,90'ının Doç. Dr. ve %30,56'sının ise Dr. Öğr. Üyesi olduğu tespit edilmiştir. Bunun; üniversitede ki profesörlerin çevre eğitimi konusuna verdikleri önemin bir hayli fazla olması ve profesörlerin yazdırdığı tezlerin sayısının fazla olmasıyla ilgili olabilir.

Çevre eğitimiyle ilgili 2011-2022 yılları arasında yayımlanan lisansüstü tezler yıllara göre incelendiğinde, 2017-2019 yılları arasında bir hayli artış mevcuttur ancak çalışmamız gösteriyor ki 2020 yılından itibaren yayın sayısının azaldığı görülmektedir. Bu sonuç çevre eğitimi araştırmalarına olan ilginin azaldığını göstermeyebilir, aksine araştırmacıların ulusal yayın yerine uluslararası yayın yapmayı tercih ettiği düşünülebilir. Çünkü çevre eğitimi ile ilgili yüksek lisans ve doktora çalışmaları artmakla birlikte yayın sayısının azalması çelişkilidir. Bu nedenle söz konusu çalışmalar uluslararası dergilerde yayınlandıysa kapsam dışı kalmış olabilir.

Çevre eğitimiyle ilgili 2011-2022 yılları arasında yayımlanan lisansüstü tezler örneklem grubuna göre incelendiğinde, en fazla çalışılan örneklemelerin sırasıyla ilköğretim öğrencileri (%45,14; f=130), öğretmen adayları (%22,22; f=64) ve öğretmen (%12,50; f=36) olduğu görülmektedir.

Göktaş vd. (2012), Türkiye’de eğitim araştırmalarında çalışma grubu seçiminde genellikle eğitim fakültesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin tercih edildiği fark edilmiştir. Bu durumun sebebinin diğer çalışma gruplarına göre eğitim fakültesi öğrencilerinin daha zahmetsiz ve çabuk iletişime geçilebilmesi olduğu düşünülmüştür. Çünkü çalışılan yaş grubu küçüldükçe araştırmada kullanılacak veri toplama araçlarını daha detaylı seçmeyi beraberinde getirecektir. İlköğretim öğrencilerinin örneklem grubu olarak seçilmesinin nedeni ise seçmeli çevre eğitimi derslerinin ilköğretim kademelerinde okutulmasıdır. Fakat özellikle bu konuyla ilgilenen ve bu alanda çalışan öğretim üyelerine ve ailelerle beraber yapılacak araştırmaların eksik kaldığı fark edilmektedir. Araştırmacılar örneklerinde çeşitliliğe gittiklerinde çevre eğitimi ile ilgili çalışılacak birçok yeni araştırma konularına da ulaşmış olacaklardır. Yükseköğretim ve ilköğretim öğrencilerinin en fazla tercih edilen çalışma grubu olmaları Tatlı ve Adıgüzel (2012), Çalık vd. (2008)’ in yazdıkları lisansüstü tezlerin sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Kahyaoğlu (2016) çalışmasında örneklem grubunun en çok ilköğretim öğrencilerinden ve öğretmenlerden oluşturulduğunu ifade ederek, araştırma için öğretmen grubunun tercih edilmesini benzer ifadelerle açıklamıştır.

Çevre eğitimiyle ilgili 2011-2022 yılları arasında yayımlanan lisansüstü tezler örneklem büyüklüğüne göre incelendiğinde; analiz sonucunda çalışmaların en fazla 200 ve üstü örneklem sayısı (%38,54; f=111) ile çalışıldığı tespit edilmiştir.

Bu durum çalışmalarda nicel araştırma yöntemlerinin daha fazla tercih edildiğinden kaynaklanmaktadır.

Çevre eğitimiyle ilgili 2011-2022 yılları arasında yayımlanan lisansüstü tezler örneklem belirleme yöntemine göre incelendiğinde, çalışmaların yarısından fazlasında (%59,72; f=172) örneklem belirleme yöntemi belirtilmediği tespit edilmiştir. Diğer yandan, çalışmaların %15,28’inin “Kolay Ulaşılabilir/Uygun Örnekleme”, %11,81’inin “Amaçlı Örnekleme/Kasıtlı Örnekleme”, %6,25’inin “Ölçüt Örnekleme”, %5,56’sının “Basit Seçkisiz Örnekleme/Tesadüfi Örnekleme/Yansız Atama/Rastgele Örnekleme” ve %1,38’inin ise “Küme Örnekleme” kullanılarak gerçekleştirildiği saptanmıştır. Erkuş (2021)’e göre araştırmalarda örneklem grubu bireylerden oluştuğunda katılımcıların onay vermesi

araştırmanın etik değerleri için gereklidir bu nedenle örneklem grubu rastgele belirlenememektedir.

Çevre eğitimi ile ilgili 2011-2022 yılları arasında yayımlanan lisansüstü tezlerde kullanılan yönteme göre incelendiğinde, çalışmalarda %65,28' inin nicel, %20,49'unun nitel ve %14,24' ünün ise karma yöntem kullanıldığı tespit edilmiştir.

Söz konusu çalışmalarda ilk sırada nicel araştırma yöntemlerinin çalışıldığı ikinci sırada ise nitel yöntemim olduğu ve daha minimum ölçüde çalışılan yöntemin karma araştırma yöntemi olduğu belirtilmiştir. Türkiye'de yapılan benzer çalışmalar incelendiğinde, Kurtoğlu ve Seferoğlu (2013), Çiltaş vd. (2012), Göktaş vd. (2012), Gülbahar ve Alper (2008), Kurtoğlu ve Seferoğlu (2013), Şimşek vd. (2009) eğitim araştırmalarında daha fazla nicel araştırma yönteminin çalışıldığını dile getirmişlerdir.

Kahyaoğlu (2016)'a nicel araştırma yöntemlerinin en sık tercih edilmesinin sebebi, birden fazla kişiye hızlı bir şekilde ulaşması, sonuçlarının genele yayılabilmesi, değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi ve birçok farklı grup arasında karşılaştırma yapabiliyor oluşundan kaynaklanabilir. Erdoğan vd. (2009) yaptıkları araştırmada, 1997-2007 yılları arasında Türkiye'de çevre eğitime yönelik yayımlanan 53 çalışmayı incelemiş ve yaklaşık yarısının nicel araştırma türünde olduğunu belirlemişlerdir. Araştırmacıların nicel araştırmayı tercih etmelerinin nedeni olarak, örneklemelerin geniş tutulabilmesi ve sonuçların genelleyici yorumlarla sunabilmesi olduğu düşünülmektedir (Göktaş vd., 2012). Araştırmacıların çevre eğitimi alanında, halen daha çok nicel araştırma türlerini tercih ettikleri, fakat nitel ve karma araştırmalara da yöneldikleri ifade edilebilir.

Çevre eğitimi ile ilgili 2011-2022 yılları arasında yayımlanan lisansüstü tezlerde kullanılan desene göre analiz edildiğinde, nicel araştırmaların tüm çalışmaların %25'ini oluşturduğu, deneysel modellerde en sık tam deneysel desen (%14,93), deneysel olmayan modellerde ise tarama deseninin en sık kullanıldığı (%38,89) tespit edilmiştir. Nitel araştırmalar ise tüm çalışmaların %21,53'ini oluştururken; %12,15'i alan yazın, %4,17'si meta analiz ve %5,21'i ise olgu bilim analizi desenidir. Karma araştırmalar ise en az kısmı oluşturmaktadır (%3,13).

Yılmaz vd. (2015)'nin çalışmasında da en fazla tercih edilen araştırma modelinin tarama modeli ve deneysel model olduğu belirtilmiştir. Göktaş vd. (2010) Türkiye’de eğitim teknolojileri alanında 2000-2009 dönemi arasında en yüksek oranda tercih edilen araştırma modelinin tarama olduğunu fark edilmiştir.

Çevre eğitimi ile ilgili 2011-2022 yılları arasında yayımlanan lisansüstü tezlerde kullanılan veri toplama aracına göre analiz edildiğinde, çalışmalarda en fazla Çevresel Tutum Ölçeğinin kullanıldığı tespit edilmiştir (%25). Ayrıca çalışmalarda %15,77 oranında Çevre Bilgisi Testi (Çevre Başarı Testi), %10,42 oranında görüşme, %7,44 oranında Çevresel Davranış Ölçeği, %5,95 oranında Çevre Bilinci Ölçeği, %3,27 oranında Çevre Okuryazarlığı Ölçeği, %2,08 oranında Çevre Farkındalık Ölçeği ve % 1,49 oranında Çevre Eğitimi Öz-yeterlilik Ölçeği ve Gözlem, %1,9 oranında Çevreye Duyarlık Ölçeği ve Ekolojik Ayak İzi Farkındalık Ölçeği, %0,89 oranında ise Sürdürülebilir Çevre Bilinci Ölçeği kullanılmıştır.

Kahyaoğlu (2016)'ya göre nicel veri toplama araçlarının daha çok kullanılmasının sebebi; çok daha kısa sürede birden fazla kişiye ulaşması, çoğaltma ve hazırlama işleminin çok hızlı ve kolay olması ve ekonomik olmasından tercih edilmektedir. Veri toplama araçlarından alternatif veri toplama araçları ve gözlem ile minimum düzeyde çalışıldığı belirtilmiştir. Bunun sebebi alternatif veri toplama araçlarının düzenlenmesi vakit alıcı ve meşakkatli olması ve alternatif veri toplama aracı hazırlaması konusunda Türkçe yayınlarının çok kısıtlı olmasından kaynaklanabilir.

Çevre eğitimi ile ilgili 2011-2022 yılları arasında yayımlanan lisansüstü tezlerde kullanılan analiz programına göre dağılımı incelendiğinde, çalışmalarda en sık ''SPSS'' programı kullanıldığı tespit edilmiştir (%85,76). Diğer yandan, çalışmalarda en sık sırasıyla Excel (%7,64), LISREL (%2,08) ve ITEMAN (%1,39) kullanılmıştır. Yapılacak olan araştırmalarda veri toplama araçlarındaki değişim ve çeşitlilik ile kullanılan analiz yöntemlerinde de çeşitlilik artacaktır. İncelenen tezlerde araştırmacıların nitel çalışmalarından elde ettikleri verileri nicelleştirme eğiliminde oldukları görülmektedir. Araştırmacıların bu nedenle de anket ve ölçek kullanmayı tercih ettikleri düşünülmektedir.

Çevre eğitimi ile ilgili 2011-2022 yılları arasında yayımlanan lisansüstü tezlerde kullanılan veri analizlerine göre, çalışmalarda nicel çalışmalarda en fazla sırasıyla parametrik testlerden t-testi (%30,13) ve tek yönlü varyans analizi (%19,25), parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U Testi (%10,04) ve Kruskal-Wallis H Testi (%6,69); nitel çalışmalarda ise %14,23 oranla İçerik Analizi ve %1,46 oranla da Doküman Analizi yapıldığı tespit edilmiştir.

Çevre eğitimi ile ilgili 2011-2022 yılları arasında yayımlanan lisansüstü tezlerde kullanılan anahtar kelimelere göre dağılımı incelendiğinde, çalışmalarda en sık "çevre eğitimi" anahtar kelimesinin kullanıldığı tespit edilmiştir (%35,66). Bunun yanında, %10,85 oranla çevre tutumu, %9,88 oranla çevre, %7,17 oranla çevre bilinci, %5,62 oranla çevre bilinci, 5,04 oranla çevre sorunları ve 4,07 oranla öğretmen adayları, %3,10 oranla çevre davranış, %2,91 oranla çevre okuryazarlığı ve okul öncesi, %1,94 oranla çevre farkındalığı ve sürdürülebilirlik anahtar kelimeleri kullanılmıştır.

Tatar vd. (2008) Türkiye’de yayınlanan matematik eğitimi ve fen bilimleri makaleleri analizi çalışması sonuçları ile uyum sağlamaktadır.

5.2 Öneriler

Çalışmadan kazanılan bilgiler ışığında inceleme sonuçlarına göre, çalışmacılara aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

İncelemeler yapıldıktan sonra ortaya çıkan çok fazla olan araştırma konusu olduğu fark edilmiştir. Çevre eğitimi konusu üzerinde çalışmak için geniş bir yelpazeye sahiptir. Bu sebeple, inceleme nihayetinde tablolarda belirtilmiş olan farklı araştırma konuları dikkate alınmalı ve yönelim o tarafa doğru olmalıdır.

Araştırmada ulaşılan bulgulara göre lisansüstü çalışmaların çoğunluğunun yazarı kadındır. Lisans düzeyindeki öğrencilere lisansüstü eğitim hakkında, üniversitelerdeki ilgili birimler ve öğretmenler tarafından bilgi verilebilir. Erkek öğrenciler lisansüstü araştırmalarda daha fazla yer almaları için yönlendirilebilir.

Lisansüstü pek çok çalışmada tezin en önemli bölümlerinden yöntem bölümü eksik veya yüzeysel yazılmıştır. Bu duruma çözüm olarak enstitülerde okutulan “Bilimsel Araştırma Yöntemleri” dersinin zorunlu ders kategorisine alınması veya ders saatlerinin arttırılması önerilebilir.

Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerinden oldukça fazla yazılmış olmasıdır. Bu açıdan bakılınca yüksek lisans öğrencileri daha sonra doktora eğitimi almaları için teşvik edilebilir ve yüksek lisans eğitimini tamamlayan öğrencilere, doktora eğitimine geçişte gerekli bilgiler verilebilir ve kolaylıklar sağlanabilir.

Yazılan lisansüstü tezlerde çoğunlukla nicel araştırma yönteminin fazla çalışıldığı fark edilmektedir. Tez yazarken daha nitelikli veri alabilmek için nitel ve karma araştırma yöntemlerine öncelik verilmelidir. Bununla beraber çok az çalışılmış olan nitel ve doküman analizi çalışmalarının analiz sonuçlarında gösterilmiştir. Araştırmacılara kişilerin fikirlerine, problem durumuna, bireysel görüşmelere yani nitel araştırma yöntemiyle yazılmış çalışmaları kullanmaları önerilebilir.

Çevre eğitimi ile ilgili yazılan tezlerde evren ve örneklem olarak en az kategoride olan anne babalar, üniversite hocaları ve halk gibi örneklemeler ile daha sık çalışmalar yazılabilir.

İncelenen yayınlarda kullanılan veri toplama aracı olarak, anket ve ölçek tercih edilirken, araştırma konusu olarak ölçek geliştirme çalışmalarının azlığı ortaya çıkmıştır. Bu nedenle özgün ölçek geliştirme konusunda bir boşluk olduğu ve araştırmacıların bu alana yönelmeleri literatüre katkı sağlayabilir. Ayrıca araştırmacıların, müfredat ve kitap çalışmalarını içeren, dokümantasyon çalışmalarına yer vererek, eğitim programlarına daha fazla katkıda bulunmaları da faydalı olabilir. Mevcut eğitim programlarında bulunan çevre eğitiminin, uzun vadede öğrencilerdeki etkilerini içeren takipli ve daha kapsamlı çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Ve son olarak Milli Eğitim Bakanlığı, ilk ve ortaokul kademelerinde seçmeli çevre eğitimi dersinin ders saatini arttırabilir, programlardaki kazanımları çeşitlendirerek

öğrenci merkezli öğrenmeler ilkesi benimseyerek öğrencilere çevre eğitimi önemini ilkokulun daha ilk basamaklarındayken kazandırabilir.

KAYNAKLAR

- Akkurt, N. D., 2007. Aktif öğrenme tekniklerinin lise 1. sınıf öğrencilerinin ekoloji ve kirliliği konusunu öğrenme başarılarına ve çevreye yönelik tutumlarına etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Albayrak, E. ve Çiltaş, A., 2017. Türkiye’de matematik eğitimi alanında yayınlanan matematiksel model ve modelleme araştırmalarının betimsel içerik analizi, Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 9, 2, 258-283.
- Altuntaş, Ç.E. ve Turan, S. L., 2016. Çevre eğitiminde 2010-2015 yılları arasında yapılan araştırmalar ve eğilimler, Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi, 3, 2, 1-14.
- Arık, S., 2019. Sürdürülebilir çevre eğitimi ile ilgili tezlerin eğilimleri: Bir sistematik inceleme, I. Uluslararası Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Sempozyumu UBEST-2019, 02-04 Mayıs 2019, İzmir.
- Bacanak, A., Değirmenci, S., Karamustafaoğlu, S. ve Karamustafaoğlu, O., 2011. E dergilerde yayınlanan fen eğitimi makaleleri: Yöntem analizi, Türk Fen Eğitimi Dergisi, 8, 1, 119-132.
- Bozyiğit, R. ve Karaaslan, T., 1998. Çevre Bilgisi, Nobel Yayınları, Ankara, Türkiye.
- Burhan, A., 1995. Çevre sorunları, Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 1, 2, 51-62.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F., 2016. Bilimsel araştırma yöntemleri, Pegem Akademi, Ankara, Türkiye.
- Çalık, M. ve Sözbilir, M., 2014. İçerik analizinin parametreleri, Eğitim ve Bilim, 39-174.
- Çalık, M., Ünal, S., Coştu, B. ve Karataş, F. Ö., 2008. Trends in Turkish Science Education, Essays in Education, Special Edition, 23-45.
- Çayır, Ş. ve Uzun, B., 2016. Çevre eğitimi araştırmalarında kullanılan anahtar kelimelerin analizi, V. Sakarya’da Eğitim Araştırmaları Kongresi, V. Sakarya’da Eğitim Araştırmaları Kongresi Bildiriler Kitabı, 9-17.
- Çevre Bakanlığı, 1991. Çevre şurası, Ankara, Türkiye.
- Creswell, J. W., 2007. Exploring the dialectictensions in the dis course in mixed methods: What is mixed methods research Paper presented at the QI 2007 Conference, Urbana-Champaign, IL.

- Çiltaş, A., Güler, G. ve Sözbilir, M., 2012. Türkiye’de matematik eğitimi araştırmaları: Bir içerik analizi çalışması, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 12, 1, 565-580.
- Çevre ve Orman Bakanlığı, 2004. Türkiye Çevre Atlası, Çevre Envanteri Dairesi Başkanlığı, Ankara, Türkiye.
- Demirel, M., Gürbüz, B. ve Karaküçük S., 2009. Rekreatyoneel aktivitelere katılımın çevreye yönelik tutum üzerindeki etkisi ve yeni ekolojik paradigma ölçeğinin geçerliği ve güvenilirliği, Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 7, 2, 47-50.
- Demirkaya, H., 2006. Çevre eğitiminin Türkiye’deki coğrafya programları içerisindeki yeri ve çevre eğitime yönelik yeni yaklaşımlar, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16, 1, 207-222.
- Deniş Çeliker, H. ve Uçar, C., 2015. Fen eğitimi araştırmacılarına bir rehber: 2001-2013 yılları arasında yazılan lisansüstü tezlerin incelenmesi, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 14, 54, 81-94.
- Doğru, M., Gençosman, T., Ataalkın, A. N. ve Şeker, F., 2012. Fen bilimleri eğitiminde çalışılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin analizi, Türk Fen Eğitimi Dergisi, 9, 1, 49-64.
- Duygulu, E. ve Sezgin, O., 2015. A Literature Review for Doctorate Thesis in Organizational Behavior in Turkey, İş ve İnsan Dergisi, 2, 1, 13-25. DOI: 10.18394/iid.84592
- DPT., 1994. Çevre eğitimi, insan gücü ve katılım planlaması, VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 33-38.
- Erdoğan, M. ve Özsoy, A. M., 2007. Graduate students perspectives on the human and environmentrelation ship, Journal of Turkish Science Education, 4, 2, 21-30.
- Erdoğan, M., Marcinkowski, T. ve Ok, A., 2009. Content analysis of selected features of K-8 environmental education research studies in Turkey, 1997–2007, Environmental Education Research, 15, 5, 525-548.
- Erkuş, A., 2021. Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Türkiye.
- Erten, S., 2000. Empirische Untersuchungen zu Bedingungen der Umwelterziehung—ein interkultureller vergleich auf der Grundlage der Theorie des geplanten Verhaltens, Tectum Verlag, Marburg.
- Erten, S., 2005. Okul öncesi öğretmen adaylarında çevre dostu davranışların araştırılması, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28, 2, 91-100.

- Erol, E. ve Tüzel, E., 2015. Türkiye’de eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi anabilim dalı doktora programlarında tamamlanan tezlerin eğitim sosyolojisi kapsamında değerlendirilmesi, *İstanbul University Journal of Sociology*, 3, 30, 297-316.
- Geçit, Y. ve Kartal, A., 2010. Türkiye’deki Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırma Konuları Üzerine Bir İnceleme, *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, 101-107.
- Genç, H. ve Karabal, M., 2016. Çevre eğitimi ve çevre bilinci, H. Genç (Ed.), *Çevre Eğitimi*, Lisans Yayıncılık, Ankara, Türkiye.
- Gökçe, N., Kaya, E., Aktay, S. ve Özden, M., 2007. İlköğretim öğrencilerinin çevreye yönelik tutumları, *İlköğretim Online Dergisi*, 6, 3, 452-468.
- Göçen, G. ve Okur, A., 2015. Ortaokula yönelik söz varlığı araştırmalarının incelenmesi: Tezler, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3, 1, 64-79.
- Göktaş, Y., Hasançelebi, F., Varışoğlu, B., Akçay, A., Bayrak, N., Baran, M. ve Sözbilir, M., 2012. Türkiye’de eğitim araştırmalarında eğilimler: Bir içerik analizi, 12, 1, 443-460.
- Görmez, K., 2007. *Çevre Sorunları*, Nobel Yayınları, Ankara, Türkiye.
- Gülbahar, Y. ve Alper, A., 2009. Trends and Issues in Educational Technologies: A Review of Recent Research in TOJET, *The Turkish Online Journal of Educational Technology - TOJET*. 8, 2, 12.
- Güngör, H., 1995. *Ders Geçme ve Kredi uygulamaları Açık Oturumu*, MEB Yayınları, Ankara, Türkiye.
- Güven, E. ve Aydoğdu, M., 2012. Çevre sorunlarına yönelik farkındalık ölçeğinin geliştirilmesi ve öğretmen adaylarının farkındalık düzeylerinin belirlenmesi, *Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi*, 1, 2, 185-202.
- Kahyaoğlu, M., 2016. Türkiye’de doğa eğitimi üzerine yapılan çalışmalarının analizi: Bir meta sentez çalışması, *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1, 1, 1-14.
- Karadağ, E., 2009. Eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin tematik açıdan incelenmesi, *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 3, 75-87.
- Karatekin, K., 2011. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevre okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi, *Doktora Tezi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Kavruk, S., 2002. Türkiye'de çevre duyarlılığının artırılmasında çevre eğitiminin rolü ve önemi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kayalı, H., 2010. Sosyal bilgiler, Türkçe ve Sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları, Marmara Coğrafya Dergisi, 21, 258-268.
- Keçeli, A. ve Sariusta, F., 2014. Sorun temelli çözüm odaklı coğrafya yüksek lisans ve doktora tez çalışmaları üzerine bir inceleme, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2, 20, 85-100.
- Keleş, R. ve Hamamcı, C., 1998. Çevrebilim, İmge Kitabevi, Ankara, Türkiye.
- Keleş, R., Hamamcı, C. ve Çoban, A., 2009. Çevre politikası, 6. Basım, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, Türkiye.
- Keskin, A., 2014. Öğrenme stratejileri konulu lisansüstü tezlerin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır.
- Kocakurt, Ö. ve Güven, S., 2005. Çevre, aile ve çocuk, Eğitim ve Bilim Dergisi, 30, 34-38.
- Kozikoğlu, İ. ve Senemoğlu, N., 2018. Hizmet öncesi eğitimin yeterliğine ilişkin öğretmen algı ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15, 1, 552-576.
- Köseoğlu, S. ve Eroğlu-Doğan, E., 2020. Türkiye’de 2010-2017 yılları arasında fen bilgisi öğretmenliği bilim dalında yapılmış olan lisansüstü tezlerin analizi, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 19, 75, 1122-1147. DOI: 10.17755/esosder.654747.
- Kula Wassink, F. ve Sadi, Ö., 2016. Türkiye’de fen bilimleri eğitimi yönelimleri: 2005 ile 2014 yılları arası bir içerik analizi, İlköğretim Online, 15, 2, 594-614.
- Kurtoğlu, M. ve Seferoğlu, S. S., 2013. Öğretmenlerin teknoloji kullanımı ile ilgili Türkiye kaynaklı dergilerde yayımlanmış makalelerin incelenmesi, Journal of Instructional Technologies & Teacher Education, 2, 3, 1-10.
- Lynch, K. A., 2001. Environmental education and conservation in Southern Ecuador: Constructing an engaged political ecology approach, Yayımlanmamış Doktora Tezi, University of Florida, USA.
- Özbey, Ö. F. ve Şama, E., 2017. Investigation Graduate Environmental Education in the Context of Theses Published between the Years 2012-2016, Bartın University Journal of Faculty of Education, 6, 1, 212-226. DOI: 10.14686/buefad.263878

- Özer, U., 1993. Yükseköğretimde çevre için eğitim çevre eğitimi, Türkiye Çevre Vakfı Yayını, Ankara, Türkiye.
- Özenç, M. ve Özenç, E. G., 2013. Sınıf öğretmenleri ile yapılan lisansüstü eğitim tezlerinin yöntem bölümü açısından incelenmesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 13, 1, 132-141.
- Özkan, S., 2018. Çevrenin korunması ve çevre sorunlarının azaltılmasında ekolojik akımların rolü: kamu kurumları örneği, Doktora tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özpir Mantaş, H. C., 2018. Okul öncesi fen eğitimi: Bir içerik analizi, Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özsevgeç, T., 2009. İlköğretim 5. sınıf kuvvet ve hareket ünitesine yönelik 5E öğretim modeline göre geliştirilen rehber materyallerin etkililiklerinin belirlenmesi, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Polat, S., 2012. Öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Sadık, F. ve Sarı, M., 2012. Çocuk ve demokrasi: ilköğretim öğrencilerinin demokrasi algılarının metaforlar aracılığıyla incelenmesi, Uluslararası Cumhuriyet Eğitim Dergisi, 1, 1, 48-62.
- Sakallı, N., 2001. Sosyal Etkiler: Kim Kimi Nasıl Etkiler?, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, Türkiye.
- Suri, H. ve Clarke, D., 2009. Advancements in researchsyn the sis methods: from a methodologi cally inclusive perspective, Review of Educational Research, 79, 1, 395-430.
- Sümer, G. Ç., 2009. Türkiye’de yerel yönetimler yazınında çevre: lisansüstü tezler üzerinden bibliyografik bir inceleme, C.Ü İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 10, 2, 57-72.
- Şimşek, A., Özdamar, N., Becit, G., Kılıçer, K., Akbulut, Y. ve Yıldırım. Y., 2008. Türkiye’deki eğitim teknolojisi araştırmalarında güncel eğilimler, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19, 1, 439-458.
- Şimşekli, Y., 2004. Çevre bilincinin geliştirilmesine yönelik çevre eğitimi etkinliklerine ilköğretim okullarının duyarlılığı, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17, 1, 83-92.
- Şimşekli, Y., 2005. Çevre eğitimi, Y. Şimşekli (Ed.), Çevre bilimi içinde, Lisans Yayıncılık, Ankara, Türkiye.

- Tatar, E. ve Tatar, E., 2008. Fen bilimleri ve matematik eğitimi araştırmalarının analizi: anahtar kelimeler, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9, 16, 89-103.
- Tatlı, S. ve Adıgüzel, O. C., 2012. Türkiye'deki lisansüstü karşılaştırmalı eğitim tezlerinin çok boyutlu bir incelemesi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12, 1, 143-150.
- Tavşancıl, E., Çokluk, Ö., Gözen-Çıtak, G., Kezer, F., Yalçın-Yıldırım, Ö., Bilican, S., Büyükturan, E. B., Şekercioğlu, G., Yalçın, N., Erdem, D. ve Özmen, D. T., 2010. Eğitim bilimleri enstitülerinde tamamlanmış lisansüstü tezlerin incelenmesi, Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri, Ankara.
- Tok, G. ve Betül Cebesoy, Ü., 2019. Fen bilgisi öğretmenleri ile gerçekleştirilen tez çalışmalarının eğilimi: bir içerik analizi, Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi, 5, 1, 22-53.
- Turna, Ö. ve Bolat, M., 2015. Eğitimde disiplinler arası yaklaşımın kullanıldığı tezlerin analizi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 34, 1, 35-55.
- Uçar, A. ve Karakuş, U., 2017. 6. sınıf sosyal bilgiler dersi çevre konularının öğretiminde belgesel kullanımının öğrencilerin akademik başarı ve tutumlarına etkisi, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 18, 3, 993-1009.
- Turna, Ö. ve Bolat, M., 2015. Eğitimde disiplinler arası yaklaşımın kullanıldığı tezlerin analizi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 34, 1, 35-55.
- Ünal, S., Mançuhan, E. ve Sayar, A. A., 2001. Environmental Awareness, Environmental Knowledge and Education, Marmara University Publication, İstanbul.
- Uzun, N. ve Sağlam, N., 2007. Ortaöğretim öğrencilerinin çevreye yönelik bilgi ve tutumlarına "Çevre ve İnsan" dersi ile gönüllü çevre kuruluşlarının etkisi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33, 210-218.
- Ünal, S., Mançuhan, E. ve Sayar, A. A., 2001. Çevre bilinci, bilgisi ve eğitimi, Marmara Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Ünal, F., 2011. İlköğretimde sürdürülebilir çevre eğitiminde suyun yeri, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim, 132, 68-73.
- Yang, J. S., 1993. Perceptions of preservice secondary school teachers in Taiwan, the Republic of China, concerning environmental education, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Texas A&M University.
- Yıldız, K., Yılmaz, M. ve Sipahioğlu, Ş., 2002. Çevre bilimi, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara, Türkiye.

- Yıldız, K., Sipahioğlu Ş. ve Yılmaz M., 2008. Çevre bilimi ve eğitimi, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara, Türkiye.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H., 2008. Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Türkiye.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H., 2016. Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri, 10. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Türkiye.
- Yılmaz, Ş., Aydın, F. ve Bahar, M., 2015. 1992-2011 yılları arasında çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerindeki genel yönelimlerin belirlenmesi, Adıyaman Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8, 19, 383-413.
- Yılmaz, A., Morgil, İ., Aktuğ, P. ve Göbekli, İ., 2002. Ortaöğretim ve üniversite eğitimcilerinin çevre, çevre kavramı ve sorunları konusundaki bilgileri ve öneriler, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22, 156-162.
- Yücel, A. S. ve Morgil, F. İ., 1998. Yükseköğretimde çevre olgusunun araştırılması, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14, 84-91.
- URL-1 < <http://yukseklisans.com.tr/tezgenelbilgiler.php>>, Erişim Tarihi: 20.02.2020.

EKLER

EK A.

TEZ İNCELEME FORMU

KONU:

ÜNİVERSİTE:

ANABİLİMDALI/ENSTİTÜ:

DİL:

TEZ TÜRÜ:

YAZARIN CİNSİ:

DANIŞMAN ÜNVANI:

YIL:

ÖRNEKLEM GRUBU:

ÖRNEKLEM SAYISI:

ÖRNEKLEM BELİRLEME YÖNTEMİ:

KULLANILAN YÖNTEM:

KULLANILAN MODEL(DESEN):

KULLANILAN VERİ TOPLAMA ARACI:

KULLANILAN ANALİZ PROGRAMI:

KULLANILAN ANALİZLER:

ANAHTAR KELİMELELER:

EK B.

	YAZAR	YIL	TEZ ADI
1	GÖNÜL BİLDİK	2011	İlköğretim 7.sınıfta verilen çevre konusunun öğrencilerin çevre tutumu ve çevre bilgisi üzerine etkisi
2	ESMA ERGİN	2011	Çevre bilinci geliştirmede sosyal bilgiler dersinin rolüne ilişkin öğretmen görüşleri (Elazığ ili örneği)
3	DUYGU AKKUZULU	2011	Yedinci sınıf öğrencilerinin fen ve teknoloji dersi çevre ve insan ünitesinde yansıtıcı fen günlükleri tutmasının başarı ve tutuma etkisi
4	SERKAN TİMUR	2011	Fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi
5	MERİÇ BOZKURT	2011	Fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre kavramları ile ilgili algılamalarının değerlendirilmesi ve bu algılamalarının çevreye yönelik tutumları ile tutarlılığının incelenmesi
6	HAFİFE BOZDEMİR	2011	Eko-okullar programının uygulandığı ilköğretim okullarındaki öğrenciler ile klasik ilköğretim okullarındaki öğrencilerin çevre bilinci düzeyinin karşılaştırılması
7	ELVAN KAHYAOĞLU	2011	Türkiye’de ki fen ve teknoloji öğretmenlerinin çevre okuryazarlığının değerlendirilmesi
8	DÖNDÜ ÖZDEMİR ÖZDEN	2011	İlköğretim okullarında çevresel vatandaşlık eğitimi
9	DUYGU ŞALLI	2011	Proje tabanlı öğrenme yaklaşımı ile 48-60 aylık çocuklara geri dönüşüm kavramının kazandırılması
10	BAŞAK BATAK	2011	Yeşil bayraklı eko-okullarla normal eko-okulların çevreye yönelik bilinç düzeylerinin karşılaştırılması
11	MEHMET KARABAL	2011	Fen ve teknoloji öğretmen adaylarının biyolojik çeşitliliğe ilişkin görüşleri
12	MELTEM GEREHAN	2011	Bilimsel söylevlerle desteklenmiş birleştirme I tekniğinin öğrencilerin çevre konularındaki öğrenmeleri üzerine etkisi
13	AYŞE TUBA AFACAN	2011	Uluslar arası çevre eğitimi projelerinin Türkiye’de uygulanabilirliği üzerine bir araştırma: GLOBE projesi
14	KADİR KARATEKİN	2011	Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevre okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi
15	NEŞE DÖNE ALTUN	2011	Lise 1. sınıfta üst biliş stratejileri öğretiminin: Canlıların sınıflandırılmasını kavramaya, üst biliş stratejilerinin kullanımının gelişimine ve çevre duyarlılığı kazanımına etkisi
16	OSMAN GÜNEY	2011	Çevrenin korunmasında çevre bilincinin etkisi: İlköğretim

sistemimiz üzerine bir araştırma

17	MİNE ALBAŞ	2011	İlköğretim programındaki çevre bilinci kazandırmaya yönelik kazanımların işe vurukluğu
18	DEMET EROL	2011	Çevre eğitimi: İlköğretim düzeyinde bilgisayar destekli öğretim materyali hazırlama
19	SERHAT ARSLAN	2011	Çevre eğitiminin eleştirel düşünme ve çevreye yönelik tutum üzerine etkisi (Sakarya il örneği)
20	ARZU ERDOĞAN	2011	Çevre için eğitimde alternatif öğretim etkinliklerinin öğrencilerin başarı ve tutumlarına etkisi
21	ZEYNEP AKSAN	2011	İlköğretim öğretmen adaylarının küresel ısınma konusundaki algıları ve görüşleri
22	ZÜHAL ÇELİK	2011	İlköğretim müfredatında ambalaj atıklarının geri dönüşümü eğitiminin yeri ve ilköğretim kurumlarındaki geri dönüşüm uygulamalarının araştırılması (İstanbul il örneği)
23	ÇAĞRI AVAN	2011	Plastik ve plastik atıkların, geri dönüşümü ve çevreye etkileri konularında öğrenci tutumlarının belirlenmesi
24	HÜLYA CÖMERT	2011	Çevre sorunları ve etkileri konusundaki işbirlikli öğrenme etkinliklerinin öğrencilerin bilgi, tutum ve davranışlarına etkisi
25	İRFAN BİLİM	2012	Sürdürülebilir çevre açısından Eğitim Fakültesi öğrencilerinin çevre okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi
26	VEDAT OFLAZ	2012	Proje tabanlı çevre eğitiminin öğretmen adaylarının çevre bilincine ve epistemolojik inançlarına etkisi
27	EMİNE GÖK	2012	İlköğretim öğrencilerinin çevre bilgisi ve çevresel tutumları üzerine alan araştırması
28	NACİYE SOMUNCU DEMİR	2012	Sürdürülebilir çevre eğitimi kapsamında gerçekleştirilen tarım uygulamalı bahçe temelli eğitim modelinin değerlendirilmesi
29	NAGİHAN TANIK	2012	Fen ve teknoloji öğretmen adaylarının çevre kimliklerinin ve çevre dostu davranışlarının belirlenmesi
30	ÖZGE TANRIVERDİ	2012	Yaratıcı drama yöntemi ile verilen eğitimin okul öncesi öğrencilerinin çevre farkındalığına etkisi
31	ŞİRİN YILMAZ	2012	1992-2011 yılları arasında çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerindeki genel yönelimlerin belirlenmesi
32	FATİH GÖKLER	2012	Doğal ortamda yürütülen çevre eğitiminin, ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına etkisi: Ovacık örneği
33	ÜMMÜHAN ÖZLEM ATASOY	2012	İlköğretim müfredatında yer alan çevre konularındaki FTTÇ kazanımlarına ulaşılma düzeyi ve öğrencilerin bu konulara karşı tutumlarının araştırılması

34	ZEYNEP DİNÇER	2012	Türkiye'deki ilkokulları eylem temelli çevre müfredatına doğru geliştirmek amacıyla seçilmiş olan müfredatların karşılaştırılması
35	SEDAT CİVELEK	2012	Ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin yakın çevrelerindeki bitkileri tanıma düzeyleri: Trabzon ili örneği
36	GÖKÇE ÇETİNGÖZ AKBAY	2012	İlköğretim 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinde "enerjini boşa harcama etkinlikleri" ile çevre bilincinin kazandırılması
37	GAMZE ÖZLÜ	2012	Çevre Eğitimi Öz-Yeterlik Ölçeği geliştirilmesi, geçerlik ve güvenirlik çalışması
38	SELDA DEMİREZEN	2012	İlköğretim öğrencilerinin yakın çevresindeki biyolojik zenginliklerinin farkındalıkları (Kars ili örneği)
39	PELİN ERTEKİN	2012	Sürdürülebilir kaynak kullanımına yönelik çevre eğitimi uygulamalarının ilköğretim öğrencilerinin karbon ayak izi konusunda bilinçlenmeleri üzerine etkisi
40	AYŞEN DEMİR	2012	Yeşil okul: Çevre, sağlık ve eğitime etkileri
41	ALİ OSMAN KOCALAR	2012	Coğrafya' da çevre eğitimi ve sorunları
42	İNCİ ELGİN	2012	Sürdürülebilirlik için eğitim, alternatif eğitim yöntemleri, sorunları ve uygulamaya ilişkin değerlendirmeler
43	MUSTAFA KIZIL	2012	Çevre bilimi dersinin fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre bilgisi ve çevreye karşı tutumlarına olan etkisinin incelenmesi
44	CİHAT YAŞAROĞLU	2012	İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin çevreye yönelik tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi
45	SERDAR SAĞLAM	2012	İlköğretim 4 ve 5. sınıf öğrencilerine göre çevre sorunlarının betimlenmesi ve öğrencilerin çevre konularına ilişkin tutumları
46	BEHİYE UYANIK	2012	İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin küresel çevre sorunlarına yönelik metaforları
47	EMEL OKUR	2012	Sınıf dışı deneyimsel öğretim: Ekoloji uygulaması
48	EDA YAZKAN	2012	Doğal ortamda çevre eğitiminin ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin başarılarına ve tutumlarına etkisi
49	ESRA GÜVEN	2012	Disiplinler arası yaklaşıma dayalı çevre eğitiminin ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin çevreye yönelik tutumlarına ve davranışlarına etkisinin incelenmesi
50	EZEL TEKİN	2012	Vakıf üniversitesindeki öğretmen adaylarının çevresel farkındalığı ve endişeleri
51	ZEHRA KUTRU	2012	Üniversite öğrencilerinin doğa algıları
52	DAVUT SOYSAL	2012	İlköğretim ve lise öğrencilerinin biyo çeşitliliğin azalması ile ilgili görüşleri

53	SEMA ERGİN	2013	İlköğretim öğrencilerinin çevre okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi
54	HÜSEYİN ARTUN	2013	Yedinci sınıf öğrencilerinin çevre eğitime yönelik tasarlanan modüler öğretim programının etkililiğinin araştırılması
55	ŞEYMA AKSAKAL	2013	Fen ve teknoloji dersi öğretmen adaylarının çevresel geri dönüşüm konusundaki duyarlılıklarının belirlenmesi
56	ZEYNEP KIRYAK	2013	Ortak bilgi yapılandırma modeli' nin 7. sınıf öğrencilerinin su kirliliği konusundaki kavramsal anlamalarına etkisi
57	ZEYNEP BETÜL KAYGUSUZ	2013	İlköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin çevre konusundaki görüşleri: Manisa-Sarıgöl örneği
58	OSMAN ÇİMEN	2013	Dönüşümsel öğrenme modeline dayalı çevre eğitiminin biyoloji öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik algılarına etkisi
59	EMİNE MERCAN	2013	İlköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin çevreye karşı tutumlarının değerlendirilmesi
60	KORAY ULUTAŞ	2013	İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin küresel ısınma hakkındaki bilgi düzeyleri
61	IŞIL COŞKUN	2013	Sınıf öğretmeni adaylarının ekolojik ayak izi farkındalık düzeylerinin belirlenmesi
62	SEHER ÖZDEMİR	2013	Fen ve teknoloji öğretmen adaylarının çevre bilinci ve çevreye yönelik tutumlarının kişilik özellikleri açısından incelenmesi
63	SİNAN BÜLBÜL	2013	Fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre etiği algıları üzerine bir araştırma
64	DİLEK AYDOĞAN	2013	İlköğretim programlarında yer alan 'çevre duyarlılığı' ve 'bilişim teknolojilerine' ilişkin kazanımların gerçekleştirme düzeylerinin incelenmesi
65	ALPTÜRK AKÇÖLTEKİN	2013	9. sınıf öğrencilerine insanların çevreye zararları konusunun ayrılıp birleşme tekniği (Jigsaw) ile öğretimi
66	GAMZE YALVAÇ HASTÜRK	2013	Öğretmen adaylarının bazı çevre konularına ilişkin zihinsel yapılarındaki değişimlerin otantik öğrenme ortamlarında incelenmesi ve değerlendirilmesi
67	İPEK DERMAN	2013	Farklı başarı düzeylerindeki okullarda 9 ve 12. sınıf öğrencilerinin ekosisteme ilişkin öğrenme düzeyleri ve sürdürülebilir çevre bilinci ile ilişkisi
68	MİRAY SOYUPEK ÇELİK	2013	Lise öğrencilerinin çevreyi korumaya ilişkin tutumları ve çevre konularındaki başarı düzeylerinin araştırılması
69	SİNEM TORAMAN	2013	6. ve 7. sınıf öğrencilerinin fen-teknoloji-toplum-çevre ilişkilendirmelerini geliştirmeye yönelik bir eylem araştırması: Çevremi eğitiyorum
70	DİZEM CAN	2013	Ortaöğretim öğrencilerinin çevre okuryazarlığı, başarı ve

kimyaya karşı tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi

71	DİDEM AYDIN	2013	Farklı sosyo-kültürel çevrelerde (Antalya ili örneği) öğrenim gören ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin çevre sorunlarına yönelik zihinsel modellerinin belirlenmesi
72	ÖZGÜR KINALI	2014	Yetişkinlerin çevre koruması bilgi ve tutumlardan saptanan yetişkinlerin çevre korumaya yönelik bilgi ve tutumları : Foça örneği
73	EMRAH HİÇDE	2014	Çevre dostu davranışların belirleyicilerinin belirlenmesi İklim değişikliğine yönelik bir örnek öğretmen adaylarının çevre dostu: bilimen belirlenmesi: İklim iklimi örneği
74	SİMGE DENİZ DEMİREL	2014	Dünyada ve Türkiye'de çevre iletişimi ve çevre haberciliği eğitimi
75	BUKET AKYOL	2014	İlköğretim öğretmenlerinin adaylarının bir kıyafetlerinin ve çevre koruma amaçlı çalışma İlköğretim öğretmenlerinin çevre bilgi düzeyleri ve çevresel tutumları üzerine bir araştırma
76	AHMAD SAİD ABUBAKAR	2014	Türk ve Nijeryalı öğrencilerin 'çevre' kavramına bakış açıları üzerine karşılaştırmalı bir araştırma: İstanbul ve Kano Türk ve şansı olmayan bir dünya kavramı üzerine denemeli bir çalışma: İstanbul ve Kano şehirleri senaryosu
77	NURCAN UZEL	2014	Biyoloji öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik ahlaki gerekçeleri
78	ZEHRİ KUNDAKÇI	2014	Lise öğrencilerinin değer tercihleri ile eğitim durumları arasındaki ilişki(Denizli ili örnek) Lise öğrencilerinin tercih değerleri ile çevreye karşı tutumları arasındaki ilişki (Denizli ili örneği)
79	AHMET GÖKMEN	2014	Sürdürülebilir kalkınma için eğitim öğretimi ile ilgili faktörler: Sürdürülebilir kalkınma için eğitim: Öğretmen adaylarının tutumları ile ilişkisi; Gazi Eğitim Fakültesi davası
80	OSMAN ABALI	2014	İlk ve ortaöğretim din kültürü ve ahlak bilgisi derslerinde çevre eğitimi İlk ve ikinci öğretimde din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde çevre eğitimi
81	OKAN YOLCU	2014	Cumhuriyetten (1923) eğitimi (2013) ilköğretim birinci kademe bilgileri ve fen ve teknoloji öğretim programı Cumhuriyet Dönemi'nden (1923) günümüze (2013) kadar çevre eğitiminin dayalı ilköğretim okullarının eğitim müfredatlarının ve bilim eğitimi müfredatlarının incelenmesi.)
82	MELTEM KUYAÇ	2014	Probleme temel öğrenmenin Fen Bilgisi öğretmen adaylarının çevre bilinci ve üst bilişsel öğrenmelerine etkisi Fen bilimleri öğretmen adaylarının çevre bilincine ve üst bilişsel farkındalıklarına problemin öğrenmenin etkileri
83	KADRIYE MELİSA EROĞLU	2014	Havacılık sektörünün çevre güvenliğinin incelenmesi

84	FAZIL ŞÜKRÜ MÜEZZİNOĞLU	2014	Ortaokul 5. ve 8.ografik sınıfların çevrenin bugünü ve 50 yıl sonrasına yönelik algıları: Fenomen bir çalışma
85	YASİN DİNDAR	2014	Çevre kimliği düşük ve düşük olan fen bilimleri çevrenin çevre eğitimi inançlarının kıyaslanması Düşük ve yüksek çevresel kimlik puanlarına sahip fen bilimleri öğretmenlerinin çevre eğitimi inançlarının karşılaştırılması
86	İBRAHİM KABİR ABDULLAHİ	2014	Nijerya'da öğrencilerin çevre sorunları yönetimine ilişkin bilgi ve algılarının incelenmesi (Kano eyaletinin bir örneği) öğrencilerle ilgili eğitimdeki öğrencilerle ilgili bilgi ve algılarının incelenmesi.
87	ÖZGÜR KEREM	2014	Ortaokul eğitime yönelik bilgi ve tutumlarının incelenmesi (Çanakkale ili ilişkisi eğitimi) Ortaokul öğrencilerinin çevre ile ilgili bilgileri ve çevreye yönelik tutumları üzerine bir araştırma (Çanakkale ili örneği)
88	ALİ METE	2014	Çevre kulübünün ortaokul öğrencilerinin çevresel tutum ve bilgilerine etkileri
89	TUĞBA DENİZ	2014	Çevre eğitiminde toplum bilimsel istasyonun kullanımı Çevre eğitiminde sosyo- bilimsel argümantasyon yaklaşımının kullanımı
90	YASEMİN ATMACA	2015	Ortaokul 5, 6 ve 7. sınıf derslerinde derslerde ekoloji eğitimlerine ilişkin kazanımların puanları değişen puanlar ilişkiler Pazarcıklar üzerinde: Kahramanların gerçekleşme düzeyinin ekoloji konularının 5., 6. ve 6. sınıflardaki çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. 7. sınıf orta sınıf sosyal bilgiler dersleri: Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesi örneği
91	FAHRİYE AYÇA ÇETİN	2015	8. sınıf öğrencilerinin sürdürülebilir yaşama yönelik tutum, farkındalık ve davranışlarına ekolojik ayak izi eğitiminin etkisi.
92	NURAY YILDIRIM	2015	Türkiye'de çevre eğitiminin mevcut durumu: Ankara'dan bir örnek Türkiye'de çevre eğitimi mevcut durumda: Ankara örnekleme
93	HATİCE BİLGE	2015	Öğrencilerin seçimlerini alabilmeleri öğrencilerinin çevresel duyarlılıklarının çeşitli değişkenler açısından keşfedilmesi
94	KEMAL GEDİK	2015	Meslek lisesi öğrencilerinin eğitiminin incelenmesi
95	RÜYA DEMİRKIRAN	2015	İlköğretim fen ve sınıf öğretmenlerinin çevre sorunları ve çevre eğitime eğitim alanında hizmet öncesi öğretmen adaylarının çevre sorunları ve çevre eğitimi ile ilgili görüşleri
96	MUSTAFA DERMAN	2015	Farklı ülkelerde ilköğretim ve ortaöğretim fen bilimleri öğretim programlarında çevre eğitiminin karşılaştırmalı incelenmesi
97	TUĞBA YURT	2015	9. sınıf donanımları için malzeme ekipmanında ekolojik ayak izi tanımının etkisi: Ankara il örneği 9. sınıf öğrencilerinin çevre eğitiminde ekolojik ayak izi kavramının etkisi: Ankara ili örneği

98	SEBAHAT ZOR	2015	Öğrencilerin su kaynaklarının korunmasında öğrencilerin davranışlarını etkileyen faktörlerden faydalanma etkisine sahip faktör
99	MEHMET BULUT	2015	Ortaöğretim öğrencilerinin risk algısı, eğitim ve bilgi materyalleri kapsamındaki öğrencilerin bilgi düzeylerinin, tutumlarının, çevresel risk algılarının belirlenmesi üzerine bir araştırma.
100	HİLAL GENÇ	2015	Okul öncesi eğitim okullarının eğitim alanları ile okul öncesi çocukların çevreye yönelik tutumlarının çoklu zeka alanları ile incelenmesi
101	ASLI SARIŞAN TUNGAÇ	2015	Fen bilgisi eğitiminde okul dışı (Doğa eğitimine yönelik) özyeterlik algıları, çevre eğitimine yönelik özyeterlik algıları, etkinlikleri ve çevrenin kullanımı: Mersin ili örnek eğitimine yönelik fen bilgisi öğretmenlerinin dış mekan (Doğa-deneyimli) eğitimine yönelik öz-yeterlik algıları, çevresel tutumları hakkında bir araştırma doğa hakkında: Mersin örneği
102	SEVCAN CANDAN	2015	Öğretmen adaylarına çevre bilinci kazandırmada çevrelerine çevre dostu etkinlik etkinlikleri' nin etkililiği Çevre dostu kişi etkinlik paketinin öğretmen adaylarına çevre bilinci kazandırmadaki etkinliği
103	VOLKAN BİLİR	2015	Eğitim fakülteleri öğrencilerinin çevre bilincine yönelik algılarının, eğitim fakültelerinde korozyon – çevre bilincine yönelik algılarının çevre bilincine etkileri
104	RASİM ÖNDER	2015	Üniversite öğrencilerinin eğitim ihtiyaçlarının incelenmesi
105	İSMAİL HELVACI	2015	Görsel sanatlar öğretmenlerinin çevre konularına yönelik hizmet adaylarının çevre bilinci düzeylerinin araştırılması
106	ŞAFAK YUCASU	2015	Proje tabanlı öğrenme yönteminin fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre okuryazarlığına proje tabanlı öğrenme yönteminin öğretmen adaylarının çevre okuryazarlığı üzerindeki etkileri
107	SELİM SELİMOĞLU	2015	Ortaokul öğrencilerinin çevre okulları yetiştirdikleri ortaokul öğrencilerinin çevre bilinci düzeyleri
108	FÜSÜN KURT GÖKÇELİ	2015	Çevre eğitim 48-66 çocuğunun kaynağına etkisi 48-66 aylık çocukların çevre bilincine etkisi
109	NAFİYE BİLGE KOÇAK TÜMER	2015	Çocuklar için çevre eğitimi programının geliştirilmesi ve çevre eğitimi programının çocukların çevreye yönelik tutumları üzerindeki etkilerinin incelenmesi.
110	BERAT AHİ	2015	Okul öncesi eğitim eğitimi kaynaştırılan çevre eğitimi eğitici eğitim programı ile okul öncesi eğitim programının okul öncesi eğitim müfredatının 'Environment' kavramıyla ilgili zihinsel model gelişimi üzerindeki etkileri
111	CANER DURSUN	2015	Probleme dayalı eğitimin çevre tutumlarına ve üniversitelerine etkisi (7. İnsan ve Çevre' nin ünitelerine yönelik) Probleme dayalı öğrenme yönteminin öğrencilerin çevreye yönelik tutumları ve

çevre bilincine etkisi (7. sınıf 'İnsan ve Çevre' birim örneği)

112	MURAT ŞAHİN	2015	Ortaokul öğrencilerinin çevre okuryazarlığından etkilenmen.
113	SELDA USLUCAN	2016	Okul öncesi dönemdeki çocukların (60-72 ay) çevreye yönelik tutumlarına çevre eğitim programının etkisi (Çanakkale il örneği)
114	ERSİN ÖZCAN	2016	İlkokul öğrencilerinin çevreye yönelik tutumlarının incelenmesi
115	ONUR YILMAZ	2016	Sosyal bilgiler ve fen bilgisi eğitimi lisans programlarının çevre eğitimi açısından değerlendirilmesi
116	MUZAFFER ERDOĞAN	2016	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin çevre duyarlılıklarının değerlendirilmesi (Fethiye örneği)
117	SERKAN KÖKLÜNAR	2016	İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin çevreye yönelik tutumlarının incelenmesi (Tokat merkez ilçe örneği)
118	DİLAN KAYA	2016	İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin çevre bilinci ve bu okullardaki çevre eğitimi
119	GAMZE MERCAN	2016	Biyoloji öğretmen adaylarının yakın çevrelerindeki ağaçları tanıma düzeyleri: Ankara ili örneği
120	MUSTAFA KAVAKLI	2016	İnsan ve çevre ilişkileri ünitesinin çoklu yazma etkinlikleri kullanılarak öğretilmesinin değerlendirilmesi
121	SENA OKUYUCU	2016	Kazdağı Milli Parkı ve yakın çevresinin UNESCO kriterlerine göre jeopark potansiyelinin belirlenmesi ve eğitim amaçlı kullanımı
122	ÇİĞDEM KARAKAYA	2016	'insan ve çevre' ünitesi için sınıf dışı öğretim uygulamasının çevre okuryazarlığı üzerine etkisi
123	İSMAİL YILMAZ	2016	Türkiye'de ilköğretim programlarında çevre eğitimi ve ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin Tiflis konferansı çevre eğitimi amaçlarına ulaşma düzeyi
124	DENİZ KAHRİMAN	2016	Eko ve eko olmayan eğitim kurumları arasında erken çocukluk eğitimcilerinin sürdürülebilir kalkınma eğitimi uygulamalarının karşılaştırılması
125	KÜBRA SOYSAL	2016	İlköğretim öğretmen adaylarının sürdürülebilir çevre eğitimine yönelik tutumları
126	HUMEYSA AĞAR ÖZTÜRK	2016	İlkokul öğrencilerinde sürdürülebilir çevre bilinci oluşturma
127	OKTAY ÖZKAN	2016	Çevre muhasebesi dersinin öğrencilerde çevre bilinci oluşturmaya etkisi üzerine bir araştırma
128	DUYGU KOCATÜRK	2016	Çevre sorunlarını ve eylemlerini araştırma ve değerlendirme modeline dayalı öğretim yönteminin 7. sınıf öğrencilerinin çevre okuryazarlığına ve kavram öğrenmelerine etkisi
129	AHMET EROL	2016	Proje yaklaşımına dayanan aile katılımlı çevre eğitimi programının 5-6 yaş çocuklarının çevreye yönelik farkındalık ve

tutumlarına etkisinin incelenmesi

130	ŞULE ÜNAL	2016	Biyoloji dersi çevre konularının öğretiminde yaşam temelli yaklaşıma dair örnek olay inceleme ve araştırma sorgulama temelli bilim öğrenme öğretim yöntemlerinin etkisi
131	EDA PALANCI	2016	Ortaokul öğrencilerinin çevre risk algı puanları ile fen bilimleri dersi akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi
132	GÖKÇE OK	2016	Doğa eğitimi etkinliklerinin ilköğretim öğrencilerinin çevreye yönelik tutum ve bilgi düzeylerine etkisi
133	AYŞE ÇELİKBAŞ	2016	Sürdürülebilirliği temel alan çevre eğitiminin ortaokul öğrencilerinin çevresel davranışlarına ve sürdürülebilir çevre tutumlarına etkisi
134	YAĞMUR ÖTÜN	2016	Ortaokul öğrencilerinin çevre eğitimi kavramlarına yönelik farkındalıklarının belirlenmesi ve ölçek geliştirme çalışması
135	AHMET ŞAN	2016	Ortaokul sosyal bilgiler derslerinde çevre gezilerinin etkililiği üzerine öğretmen görüşlerinin incelenmesi (Antalya ili örneği)
136	AHMET UYAR	2016	Bilgisayar destekli çevre eğitiminin bilgisayar teknolojileri programı öğrencilerinin çevre okuryazarlığına etkisinin incelenmesi
137	KEMAL ERDOĞAN	2016	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin çevre eğitimi konusundaki görüşleri ve yeterlilikleri
138	EFE GÜNTÜRKÜN	2016	Türkiye'deki öğretmen adaylarına verilen çevre eğitimi
139	AYŞEGÜL ŞİŞMAN	2016	Biyoloji öğretmen adaylarının yazılı, görsel, işitsel medya kullanımının biyo çeşitlilik okuryazarlıklarına ve akademik başarılarına etkisi
140	ESRA KARAKOÇAN	2016	Sınıf öğretmenlerinin çevre eğitimine yönelik farkındalıkları
141	ZEYNEP AKSAN	2016	Fen bilgisi öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma için atıkların geri dönüşümü konusunda eğitimi ve farkındalık oluşturulması
142	YUSUF KARADEMİR	2017	Öğretmen adaylarının doğaya bağlılık düzeyleri ve etik tutumları
143	FATİH TOPRAK	2017	Farklı kademelerde görev yapan öğretmenlerin çevresel tutum, bilgi ve davranışlarıyla çevre eğitimine yönelik görüşlerinin incelenmesi
144	MERVE TULUM	2017	Fen bilimleri öğretmen adaylarında ışık kirliliği eğitiminin çevre duyarlılığına etkisi
145	İLYAS TOPARSLAN	2017	Öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik farkındalık ve tutum düzeylerinin belirlenmesi
146	MUHAMMED MÜSENNA	2017	Ankara'da bir okulda öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin iklim değişikliği ile ilgili farkındalık ve bilgi düzeyini geliştirmeye

	ARSLANYILMAZ		yönelik müdahale çalışması
147	NİLGÜN BAKKALOĞLU	2017	İlkokul çevre konularında uygulanan yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin başarılarına, kalıcılığa ve ilgilerine etkisi
148	ESRA BUDAK	2017	Lise 10. sınıf çevre kimyası konusunun öğretiminde kavramsal değişim metinlerinin öğrenci başarısı ve çevresel tutum üzerine etkisinin incelenmesi
149	GİZEM KARAYILAN	2017	Oyun temelli ekolojik ayak izi etkinliklerinin dört ve beşinci sınıf öğrencilerinin çevre okuryazarlığına etkisi
150	CEMİLE ELVAN ÇETİNER	2017	8.sınıf fen ve teknoloji ders programında 6.ünite 'Madde döngüleri, geri dönüşüm ve enerji kaynakları' konularının öğretilmesinin öğrencilerin çevre bilincine etkisi (İzmir ili örneği)
151	BAHAR UZUN	2017	Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevre bilinci ve çevresel duyarlılık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Niğde ili örneği)
152	NESLİHAN FİSTİKEKEN	2017	Ortaokul öğrencilerinin biyo çeşitliliğin azalmasına yönelik tutumlarının incelenmesi ve biyo çeşitlilik eğitiminin önemi
153	ONURHAN GÜVEN	2017	Fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre problemlerine yönelik bilimsel düşünme alışkanlıklarının incelenmesi
154	NURAY UYANIK	2017	Uygulamalı çevre etkinliklerinin ortaokul öğrencilerinin çevresel tutum, çevresel davranış ve çevre sorunlarına ilişkin görüşlerine etkisi
155	TÜRKAN AYBİKE AKARCA	2017	Farklı düzeylerdeki öğrencilerde kazanılan çevre kavramlarının grup kavram haritaları ile gösterilmesi
156	NAZAN KÜÇÜK	2017	Ortaokullarda uygulamalı çevre eğitiminin çevre bilinci üzerine etkisi (Balıkesir örneği)
157	FATMA ZEHRA ÇALIŞKAN	2017	ARSC motivasyon modelinin 5. sınıf öğrencilerinin çevreye karşı tutum ve başarısına etkisi
158	ALİ ERSEVER	2017	Coğrafi sorunlara ve projelere ortaöğretim 11. ve 12. sınıf öğrencilerinin yaklaşımları (Sorgun örneği)
159	AHMET TAŞBAŞ	2017	Ortaokul 8.sınıf öğrencilerinin çevre sorunları konusundaki bilişsel yapılarının ve alternatif kavramlarının belirlenmesi
160	RAFİYE AYDIN	2017	Sınıf öğretmeni adaylarının ekolojik ayak izi farkındalık düzeyleri ve çevresel tutumları
161	MERVE YÜCE	2017	Fen bilimleri öğretmen adaylarının yakın çevresindeki bitkileri tanıma düzeyleri
162	SELÇUK ARIK	2017	Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı ve aktif öğrenmenin çevre eğitimi üzerindeki etkisinin sistematik incelenmesi ve meta-analizi

163	ÇINAR KILIÇ	2018	2-MEV (Çevresel değerlerin iki faktörlü modeli) tutum ölçeğinin Türkçeye uyarlanması 2-MEV (iki faktörlü çevresel değerler modeli) tutumunun Türkiye'ye adaptasyonu
164	FİLİZ KARACA	2018	Anne babaların ve okul öncesi eğitim kurumlarının çevre bilincine sahip olma durumlarının değerlendirilmesi Anne babaların ve okul öncesi çocukların çevre bilinci durumlarının değerlendirilmesi
165	SELCAN BİLGİLİ KAYA	2018	Fen bilimleri dersinde çevre konularının eğitiminde, bilim dersinde eğitim konularının eğitiminde bilimsel süreç becerilerine dayalı etkinliklerin çevresel öğrenme ürünlerine etkisi.
166	ŞULE SİVRİKAYA	2018	Fen bilgisi ve Türkçe öğretmen adaylarının ekolojik ayak izi kitapçığının materyalleri hakkında Türkçe öğretmen adaylarının fen bilgisi ve ekolojik ayak izi farkındalık düzeylerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi
167	TAYLAN GÜVENİLİR	2018	Afiş tasarımı çalışmalarının öğrencilerin çevre bilincine ve güzel sanatlar eğitimindeki çalışmalara etkisi .
168	SERDAR VARİNLİOĞLU	2018	7. sınıf öğrencilerinin çevreye yönelik tutumlarına ve bilgi düzeylerine yönelik argümantasyon etkinliklerinin etkisi.
169	EMEL BÜYÜKKAYNAK	2018	Matematik ve fen bilimleri öğretmen adaylarının bakım koşullarının değerlendirilmesi Matematik ve fen bilgisi öğretmen adaylarının çevreye yönelik tutumlarının belirlenmesi
170	MERYEM ALMAZ	2018	Fen bilimleri öğretmenlerinin adaylarını çevre eğitimi ile inanç sistemlerinin merkeziyetçilik ve çevrecilik açısından incelenmesi
171	SEMA ŞEKER	2018	İlköğretim 7-8. sürdürülebilir kalkınma ve iklim değişikliğine yönelik tutum ve davranışlar
172	DİLEK ŞAHİNPINAR	2018	Okulöncesi içinde çevre eğitimi öğretmenlerinin çevre eğitimine ilişkin görüşleri ve yeterlilikleri
173	ÜLKÜ GÜL KURT	2018	Ortaokul öğrencilerinin biyo çeşitlilik konusundaki farkındalıklarının incelemelerine göre incelenmesi Ortaokul öğrencilerinin biyolojik çeşitlilik konusundaki farkındalıklarının incelenmesi
174	PINAR KURT	2018	Gümüşhane ilinde çevre sağlığı ve afet doğrultusunda bir araştırma Gümüşhane ilinde çevre sağlığı ve afet ilişkisi üzerine bir araştırma
175	BURCU DİLEK	2018	Sınıf öğretmenliklerinin arkası eğitim ile küresel ısınmaya yönelik bakış açılarının incelenmesi
176	CESARETTİN KÜRECİ	2018	4. ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin çevre düzenlemelerinin incelenmesi
177	ÖMER ERBASAN	2018	Öğretmenlerin çevre okuryazarlıklarının bazı değişkenler açısından incelenmesi

178	HAMDİ KARAKAŞ	2018	Sınıf öğretmenleri adaylarının çevre-enerjilerine yönelik eğitime yönelik öğretim uygulamalarına yönelik öğretim temel temelli öğretimin sınıf adaylarına yönelik yaklaşımlar
179	SONGÜL ÖZDEMİR GÜLOĞLU	2018	Fen bilimlerin küresel çevre sorunlarına yönelik algıları ve pedagoji alan bilgilerinin değerlendirilmesi
180	BELMA ERDOĞAN	2018	Coğrafya' nın çevredeki bilginler bölümünde Coğrafya öğretmenlerinin çevre konusundaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi
181	ALİ GÜNEY	2018	enerji ve yatırım açısından büyüme ölçeği: Geliştirme ve çevre etkileri için tutum geliştirme: Kararlılık ve güvenilirlik çalışması
182	ZEYNEP ÖNER	2018	Öğrencilerin akademik başarıları, tutumları ve öğrenme çıktıları açısından çevre eğitime yönelik başarıları ve informal akademik, eğitim ve kazanımları için geliştirilen formal eğitim ve informal eğitim uygulamalarının gözden geçirilmesi
183	GAMZE KARAKUŞ	2018	Öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik etik yaklaşımlarının incelenmesi
184	YETER KONUK	2018	Sosyal bilimlerin eğitiminin etkisine dayalı temel eğitim çevre bilincine ve akademik başarılarına dayalı etkinliklerin çocukların çevre bilincine ve akademik başarılarına etkisi
185	GAMZE SOYSAL	2018	Biyoloji öğretmenlerinin okul gezileri ve hizmet öncesi hazırlıkları hakkındaki algıları
186	AYŞE HİLAL KIVRAK	2018	İlkokul sınıf sınıfının çevre düzenlemesine yönelik modellerinin kullanımı İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin çevre kirliliğine yönelik modellerinin değerlendirilmesi
187	MELTEM KUVAÇ	2018	Fen, teknoloji, mühendislik ve matematik (STEM) temelli çevre eğitime yönelik tasarımın etkililiği Öğretim tasarımının bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik (STEM) temelli çevre eğitimi üzerindeki etkinliği
188	FATMA ALTINOY	2018	Okul öncesi dönemde çocuklarda çevre kirliliği bilincini oluşturmada geleneksel öğretim ve teknoloji destekli yöntemlerin karşılaştırılması
189	AHMET MAKUN	2018	60-72 aylık çocukların ormanlar hakkında bilgi edinme programına dayalı etkinliklere ilişkin ekolojik görüşlerinin incelenmesi.
190	SONGÜL ŞEN	2018	Öğretmen adaylarının çevre ile ilgili inançlarının ve adaylarının başarı düzeylerinin ve çevreye yönelik inançlarının incelenmesi
191	SERDAR BAHAR	2018	Çevre eğitiminde, webquest'i kullanmanın çevre eğitiminde öğrencilerin başarısına etkisi.
192	FATİH DEMİR	2018	Ortaokul öğrencilerinin çevreden sorumlu vatandaş davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi

193	ELİF SİDA KARAİSMAİLOĞLU	2018	Öğretmenlerin çevre bilincinin eğitimi- Ankara Etimesgut Örneği Öğretmenlerin çevre bilinç düzeyinin belirlenmesi- Ankara Etimesgut örneği
194	HATİCE ORHAN	2018	Ortaokul öğrencilerinin çevre sorunlarının algılarının karikatür yoluyla belirlenmesi
195	BERKAN SARİSÜLÜK	2018	Ortaöğretimin değerlendirilmesi ve çocuklara yönelik değerlendirmeler
196	ZEYNEP CANDAŞ	2018	Doğa korumacılarının gönüllülerinin değerlendirmeleri Doğa koruma merkezine gelen gönüllülerin çevre sorunları konusundaki bilinçlerinin değerlendirilmesi
197	VOLKAN YEŞİL	2018	Ortaokul öğrencilerinin öğrenme açıklamaları ve referanslarının alıcılarını gözlemler ile inceleme Ortaokul öğrencilerinin çevre kavramı ve çevresel kaygılara ilişkin açıklamalarının bazı değişkenlerle birlikte incelenmesi
198	AYCAN BULDUR	2018	Multimedya ile desteklenen çevre eğitimi programının çocukların çevresel tutum ve farkındalıkları üzerindeki etkilerinin incelenmesi
199	ZEHRA LALE ÇAVULDUR	2018	Geri dönüşümlü kağıt hamurunun görsel sanatlar eğitiminde kullanımı ve çevre eğitime yönelik kullanımları: Geri dönüşümlü kağıt hamurunun görsel sanatlar eğitiminde kullanımı ve çevre eğitime katkıları: Bir eylem araştırması
200	BELMA BARAK	2018	Dünyada ve Türkiye'de iklim değişikliği eğitimi' nin incelenmesi ve bir model Eğitim Dünya ve Türkiye'nin analizi ve eğitim modeli önerisi
201	FATMA AKTAŞ	2019	İlköğretim programlarının sürdürülebilir kalkınma hedefleri açısından, çevre eğitimi ve iklim değişikliği boyutunda incelenmesi
202	KAAN CEYHANLI	2019	Turizm lisans öğrencilerinin ekolojik ayak izi farkındalıkları
203	NİHAL TÜFEKÇİ	2019	Akıllı tahta kullanımının öğrencilerin fen başarıları-tutumu üzerine etkileri ve akıllı tahtaya yönelik tutumlarının belirlenmesi: 7. sınıf insan ve çevre ünitesi örneği
204	ERTUĞRUL GELERİ	2019	Geri dönüşümün çevreye etkilerine ilişkin öğrenci tutumları
205	AHMET BAŞ	2019	Doğa sevgisi değerinin halk bilimi ürünleriyle kazandırılmasının öğrencilerin çevresel tutumlarına etkisi
206	DENİZ DİNÇEL	2019	Türkiye'de sivil toplum kuruluşlarının çevre ideolojileri ve çevre eğitimi programları
207	HAVVA NUR YEŞİL	2019	Çevre ile ilgili mitlerin öğrenci görüşlerine göre incelenmesi
208	ERHAN ÇETKİN	2019	Eğitim fakültesi öğrencilerinin çevre eğitime yönelik öz yeterlik inançlarının belirlenmesi
209	MUSTAFA	2019	Ders dışı etkinliklerle desteklenen öğrenci merkezli çevre

	DEMİRDİREK		eğitiminin, 7. sınıf öğrencilerinin çevre okuryazarlıklarına etkisi
210	YUSUF YILDIRIM	2019	Okul dışı etkinlik temelli değerler eğitimi programının öğrencilerin etkin vatandaşlık değerlerine etkisi
211	BUKET KARAHAN AYDIN	2019	Okul öncesi öğretmenlerinin sürdürülebilir çevre eğitimine yönelik algıları
212	KÜBRA ÇİFTÇİ	2019	Doğa eğitiminin okul öncesi çocukların sosyal becerilerine etkisinin incelenmesi
213	AHMET ŞAHİN ONGUN	2019	Ortaokul öğrencilerinin çevre bilincini içselleştirme düzeylerinin belirlenmesi
214	MERVE ALTUNTAŞ	2019	Öğretmen adaylarının yeşil tüketim yaklaşımına göre farkındalıklarının belirlenmesi
215	EBRU AZİME ERDEM	2019	Etkinlik temelli öğretim yaklaşımıyla okul öncesi öğrencilerinde çevresel farkındalık geliştirme - eylem araştırması
216	NESLİHAN BAKAR	2019	Çevre eğitimi programının beş yaş çocuklarının çevre kavramı hakkındaki bilişsel yapıları üzerine etkisi
217	ÖZLEM TAŞKIN	2019	Çevre eğitimi uygulamaları kapsamında su analizleri için yöntem geliştirme
218	DUYGU ÇALIŞ	2019	Tahmin-gözlem-açıklama destekli proje tabanlı çevre eğitiminin ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin çevreye yönelik tutum, davranış ve başarısına etkisi
219	HÜSEYİN SELÇUK	2019	Göller bölgesinde bulunan sulak alanların tahribi ve çevre eğitimi açısından önemi
220	FUAT TOKUR	2019	Çevreye ilişkin duygu boyutu kazandırılmış etkinliklerin fen bilimleri öğretmen adaylarının çevre okuryazarlıklarına ve sürdürülebilir çevreye yönelik tutumlarına etkisi
221	GÜLŞEN ÖZDEMİR DALGIÇ	2019	Öğretmen adaylarının elektromanyetik kirliliğe ilişkin farkındalık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi
222	MUHAMMED ŞAHİN	2019	Görsel ve işitsel materyal desteği ile fen öğretimi: Suriyeli öğrenciler örneği
223	GÜNEY ÖZGÜN	2019	Ortaokul öğrencileri için çevresel davranış ölçeğinin geliştirilmesi ve çevresel davranışlarının cinsiyet ve sınıf düzeylerine göre incelenmesi
224	AYCAN KÜTÜK	2019	Eko-okullardaki çocuk kitaplarının çevre eğitimi açısından incelenmesi
225	CANAN MAVİŞ DEMİRCİOĞLU	2019	Beş yaş çocuklarına uygulanan iklim değişikliği programının çocukların iklim değişikliği kavramı hakkındaki görüşlerine etkisi
226	NURULLAH ÖZGÖKMAN	2019	Fen bilgisi öğretmen adaylarının bilinçli su tüketimi davranışlarının araştırılması

227	ONUR YILMAZ	2019	Sürdürülebilir kalkınma kapsamında Türkiye'de ilkököl kademesinde çevre eğitiminin gerekliliği
228	MUSTAFA KORAŞ	2019	İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin çevre sorunlarına ilişkin algılarını yaptıkları çizimler aracılığıyla belirlenmesi
229	UĞUR BEKDAŞ	2019	Milli Eğitim Bakanlığı lise ve ortaokul 2018 ders müfredatlarında 'çevre' kazanımlarının incelenmesi
230	DERYA GEZGİN	2019	Fen etkinliklerinin okul öncesi dönem çocuklarında çevre bilinci kazandırılmasına etkisi
231	ÖZNUR CANER	2019	Öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarında sürdürülebilir çevre eğitime yönelik tutumları
232	FEYZA GÜNEY	2019	Yaşam temelli öğrenme yaklaşımı ile destekli çevre eğitiminin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin çevreye yönelik tutum, davranış ve başarılarına etkisi
233	ADEM DURAN	2019	İlkokul öğrencilerinin çevre ve doğal kaynaklara ilişkin algılarının incelenmesi
234	ÜMMÜĞÜLSÜM ÇAVUŞOĞLU	2019	Öğretmen adaylarının çevre eğitimi öz-yeterlilikleri ile sürdürülebilir çevreye yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi
235	BURÇİN AYSU	2019	Drama temelli çevre eğitiminin çocukların çevre farkındalık düzeylerine etkisinin incelenmesi
236	ORHAN ÖZBEY	2019	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve ortaokul öğrencilerinin atık pil toplama kampanyasına yönelik algıları ve deneyimleri
237	HASRET HANİFE SULTAN ERKİLİÇ	2019	Ortaokul öğrencilerinin çevre okuryazarlık düzeyleri ve çevreye yönelik tutumlarının belirlenmesi: Sakarya ili örneği
238	ALİ SEVİNÇ	2019	Kentsel ve kırsal alanda yaşayan ilkököl öğrencilerinin çevre algılarının incelenmesi
239	HARUN TIRPANCI	2019	Sosyal bilgiler dersinde etkinlik temelli çevre eğitimi uygulamalarının öğrencilerin akademik başarılarına etkisi ve uygulama hakkındaki görüşleri
240	KÜBRANUR YİĞİT	2019	Sürdürülebilir yaşam için geri dönüşüm eğitiminin 8.sınıf öğrencilerinin çevre bilincine etkisi
241	ECEM KARASAÇ	2019	Mobil uygulama destekli çevre eğitiminin beşinci sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına, teknolojiye ve çevreye karşı tutumlarına etkisinin incelenmesi
242	AKIN AYKUT KONAKCI	2019	Fen bilimleri öğretmenlerinin ve fen bilimleri öğretmen adaylarının çevre bilgi ve çevre eğitimi öz-yeterlilik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi
243	DUYGU TUNA	2019	Ortaokul 6. sınıflarda uygulamalı çevre eğitimi: Kuşlarda kuluçka ekolojisinin değerlendirilmesi örneği

244	ÇİLEM BALKIZ KALKAN	2019	Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinde insan ve çevre ilişkisi konusunda bilimsel karikatürler kullanarak farkındalık oluşturulması
245	ELİF NİSA ÇEPER	2019	Tematik öğretim yaklaşımıyla ilkokul birinci sınıf öğrencilerinde çevresel farkındalık geliştirme: Eylem araştırması
246	FERİDE KARATAŞ	2019	Teknolojik uygulamalarla destekli çevre eğitiminin ortaokul 7.sınıf öğrencilerinin çevreye yönelik tutum, davranış ve başarılarına etkisi
247	KEVSER HAVVA ŞEKER	2019	Okul öncesi öğretmenlerinin biyo çeşitliliğe ilişkin bakış açılarında öğretmenlik yaşantılarının rolü
248	SEDA APAYDIN TİMUR	2020	Sosyal bilgiler öğretmenlerinin çevre eğitimi öz-yeterlik düzeylerinin incelenmesi (Sakarya ili örneği)
249	HİLAL ARİKER	2020	İnformal çevre eğitiminin ilköğretim öğrencilerinin doğaya yönelik algılarına etkisi
250	TUĞBA IRMAK KAZAZOĞLU	2020	Üniversite öğrencilerinin çevre farkındalık düzeylerinin ve çevre sorunlarına yönelik davranışlarının incelenmesi
251	KEVSER ARSLAN	2020	İklim okuryazarlığı ölçeği geliştirme çalışması
252	NUR YAVUZ	2020	5. sınıf fen bilimleri dersi insan ve çevre ünitesinin öğretiminde STEM destekli etkinliklerin öğrencilerin çevre bilincine etkisinin incelenmesi
253	MEHTAP KILIÇ	2020	İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin çevreye yönelik tutumlarının sosyo demografik özellikler açısından değerlendirilmesi: Düzce ili örneği
254	BUŞRA KOTO	2020	İlkokul programındaki çevre eğitiminin UNESCO ve UNEP ilkelerine göre değerlendirilmesi
255	AYŞEGÜL NALÇACIOĞLU	2020	Muğla ili ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin çevreye yönelik farkındalıkları ve çevre faaliyetlerine katılımları üzerine bir çalışma (Bodrum örneği)
256	YAŞAR BOZDEMİR	2020	Deniz kaplumbağalarının korunması ve farkındalığı üzerine bir öğretim tasarımı (Çanakkale örneği)
257	TUĞBA YILDIRIM	2020	Eko kurgu türündeki eserlerin doğa eğitiminde değerlendirilmesi
258	SENEM KÖLÜK	2020	Bursa Uludağ Üniversitesi arberetumu (Uluarbor) oluşturulması üzerine bir araştırma
259	BAŞAK KOÇAK	2020	Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çevre eğitimine yönelik tutum ve görüşleri
260	AYŞENUR BÜLBÜL	2020	Ortaokul öğrencilerinin doğaya aidiyet duyguları ve çevresel kaygıları üzerine bir araştırma: Yerli ve mülteci öğrenciler örneği
261	SELİN KÜLEGEL	2020	Çevre eğitime dayalı fen, teknoloji, mühendislik, matematik temelli etkinliklerin özel yetenekli öğrencilerin 21. yüzyıl becerilerini geliştirmesine yönelik araştırma

262	ZEHRA MERVE KARA	2020	İlkokul 4. sınıf fen bilimleri dersinde çevre eğitiminin etkinlikler yoluyla öğretiminin akademik başarıya etkisi
263	RAMAZAN PEKER	2020	İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin çevre algıları ile çevreye yönelik tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi
264	ATILLA SERDAR DEMİR	2020	Fen bilimleri ve sınıf eğitimi öğretmen adaylarının çevre risk algılarıyla çevre tutumlarının belirlenmesi
265	NİLAY USANMAZ	2020	Formal ve informal eğitim veren okullardaki 4-6 yaş arası çocukların doğaya ait bakış açılarının resimleri aracılığıyla incelenmesi
266	BÜŞRA ŞAFAK	2020	Eğitim teknolojisi araçlarıyla desteklenen çevre eğitiminin fen bilimleri öğretmen adaylarının çevre okuryazarlığına etkisinin incelenmesi
267	AHMET ERHAN ALTUNOK	2020	Türkiye'de elektronik atıkların değerlendirilmesi ve çevre eğitimindeki yeri ve önemi
268	HATİCE EYLÜL BAKAN	2020	Fen bilgisi öğretmen adaylarının çevreye yönelik tutumları
269	BESTE BELEN	2020	Ortaöğretim öğrencilerinin sürdürülebilir çevre hakkındaki bilgi, tutum ve davranışlarının belirlenmesi
270	FUNDA YİRİK	2020	Hayat Bilgisi ve Fen Bilimleri ders kitaplarının çevre kazanımları açısından incelenmesi
271	GAYE SANATCI	2020	Çevre bilincinin kazandırılmasında belediyelerin rolü: Çanakkale Belediyesi örneği
272	SİNAN KÖSE	2020	Duygusal zekâ temalı etkileşimli ortamın ortaokul öğrencileri üzerindeki etkileri ve ortam hakkında öğrenci görüşleri
273	GİZEM ŞAHİN	2020	Örnek olaya dayalı öğretimin fen bilgisi öğretmen adaylarının çevre bilimi dersine yönelik akademik başarıları ve çevre sorunlarına yönelik farkındalıklarına etkisi
274	SEDENAY DEMİR	2020	Ortaokul öğrencilerinin temizlik alışkanlıklarının çevre bilgisine ve çevreye karşı tutumlarına etkisi
275	NAZMİYE TEMİZ	2020	Çevreye yönelik farklı tutum gösteren okul öncesi öğretmenlerinin sınıf içi çevresel sürdürülebilirlik uygulamalarına ilişkin çoklu durum çalışması
276	EMEL DİKMEN TEPE	2020	Muğla kenti çevre eğitimi açısından sürdürülebilirliğin neresinde: Menteşe örneği
277	MERVE BİÇER	2020	Öykü temelli çevre eğitim programının 48-72 aylık çocukların çevreye yönelik farkındalık ve tutumlarına etkisi
278	ESRA DEMİR	2020	5. sınıf fen bilimleri dersi insan ve çevre ünitesinde ters yüz sınıf uygulamalarının çevre bilincine etkisinin incelenmesi
279	BEYZA SELİN	2020	İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin çevrelerine yönelik bilgi,

UZUN			davranış ve tutumlarının belirlenmesi
280	ÖZLEM ELVAN	2020	Çevre ile ilgili sosyobilimsel konularda 7. sınıf öğrencilerinin informal muhakemelerinin incelenmesi
281	ERDEM GENÇAL	2020	Öğretmenlerin fen bilimleri dersi öğretim programında yer alan çevre sorunlarına yönelik görüşleri
282	SİNEM DEMİRCİ	2021	Su sistemi bağlamında ortaokul öğrencilerinin sistem okuryazarlıkları üzerine bir inceleme
283	SEDA ÇALIŞIR	2021	Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı (ortaokul) ve Görsel Sanatlar Öğretmen Kılavuz Kitabı'nda çevre eğitimi
284	ERMAN ÜNSER	2021	Okul öncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi bağlamındaki pedagojik alan bilgilerinin incelenmesi: epistemolojik profilin etkisi
285	DEMET YILDIZ	2021	3. sınıf öğrencilerinin okul bahçesinde informal fen öğrenme deneyiminin incelenmesi: Bir nitel araştırma
286	DOĞAN ZİYA KAYA	2021	Fen bilimleri öğretmen adaylarının elektromanyetik kirlilik çevre sorununa yönelik başarılarının ve farkındalıklarının incelenmesi
287	MELTEM MEN	2021	Doğa gözlemi ve eğitsel kartlarla ortaokul öğrencilerinde flora okuryazarlığı edinimi
288	FUNDA HATİPOĞLU	2022	Fen bilgisi öğretmen adaylarının eko-bilimsel düşünme alışkanlıklarının kişilik özellikleri açısından incelenmesi

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı : Nilüfer KARAKOYUN

EĞİTİM BİLGİLERİ (Kurum ve Yıl)

Lisans : Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dalı, 2012-2016

Yüksek Lisans : Aksaray Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı, Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı, 2018-2022

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLERİ

1. Fen Bilimleri Öğretmeni, Erdoğan Şahinoğlu Ortaokulu, Milli Eğitim Bakanlığı

TEZDEN ÜRETİLEN YAYINLAR, SUNUMLAR VE PATENTLER

Uluslararası Hakemli Dergilerde Yayımlanan Makaleler

1. Karakoyun, N. & Uzun, N. (2022). 2011-2022 yılları arasında çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan lisansüstü tezlerin incelenmesi. İhlara Eğitim Araştırmaları Dergisi, 7(1), 51-65. DOI: 10.47479/ihead.1111586